

SPRAWOZDANIE

DYREKCJI

PAŃSTWOWEGO GIMNAZJUM I.
IM. KAZIMIERZA BRODZIŃSKIEGO
W TARNOWIE

ZA ROK SZKOLNY

1929/30

TARNÓW 1930. /// NAKŁADEM FUNDUSZU UCZNIÓW.
Z DRUKARNI JÓZEFA PISZA W TARNOWIE. /////

SPRAWOZDANIE

DYREKCJI

PAŃSTWOWEGO GIMNAZJUM I.
IM. KAZIMIERZA BRODZIŃSKIEGO
W TARNOWIE

ZA ROK SZKOLNY

1929/30

1. Prof. Zdzisław Simche: Tarnów dawniej a dziś.
(W 600-letnią rocznicę założenia miasta).
2. Część urzędowa przez Dyrektora.

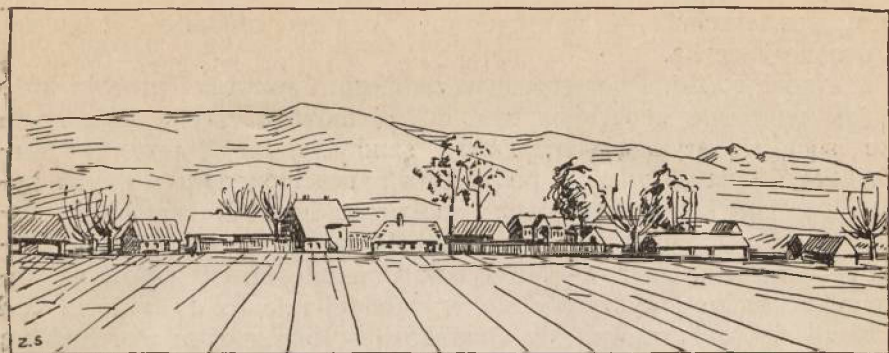
*Slu 52
Tarnów Karłow
Klasa V B*

TARNÓW 1930. /// NAKŁADEM FUNDUSZU UCZNIÓW.
Z Drukarni JÓZEFA PISZA W TARNOWIE. /////

94(438)17/z:373.5(438)"15"

JW-966

Zdzisław Simche.

TARNÓW DAWNIEJ A DZIŚ.

(W 600-tną rocznicę założenia miasta).

Swoje znaczenie — zarówno dawniej jak i dziś — zawdzięcza Tarnów w głównej mierze dogodnemu położeniu geograficznemu. Oparty o próg podkarpacki, wzdłuż którego biegają ważne linie komunikacyjne, ponadto zaś położony w pobliżu ważnej (przede wszystkim dawniej) arterji wodnej Dunajca — leży Tarnów na skrzyżowaniu bardzo ożywionych dróg, które warunkowały rozwój handlu tarnowskiego w średniowieczu, i od których w przeważającej części zależny jest dzisiejszy rozwój miasta.

Tarnów leży korzystnie u zbiegu trzech krain fizjogeograficznych, o odmiennie wykształconej rzeźbie. Jak wiadomo — „wszelkie wybitne granice orograficzne są zarazem też zwykle granicami ekonomicznymi, a potrzeba wymiany towarów sprzyja rozwojowi osad właśnie na takich granicach“ (Sawicki). Na poparcie tego znanego w geografii zjawiska może służyć chociażby łańcuch miast, rozciągnięty wzdłuż progu podkarpackiego — jak Kraków, Tarnów, Dębica, Rzeszów i inne, i to — rzecz charakterystyczna — najczęściej u wylotu dolin karpaccich lub też w niedalekiej od nich odległości.

Trzy krainy geograficzne zbiegają się wpobliżu miasta. O dwa kilometry na południe od miasta rozciąga się pogórze karpaccie, naogół stromo w górze św. Marcina (384 m n. p. m.) opadające progiem ku nizinie sandomierskiej, na której założono Tarnów (225 m). Na nizinie zaś założono miasto też na pewnego rodzaju granicy fizjograficznej, bo na zetknięciu się dwu odmiennie wykształconych i genetycznie się różniących jednostek geograficznych — właściwej doliny Dunajca i t. zw. płaskowzgórza tarnowskiego, ścielącego się na północny-wschód od miasta, o zlekka fali-

stej powierzchni — w wydmy i piachy zdołnego, bagniska i drobne jeziora.

Nader ważkim momentem w założeniu i rozwoju Tarnowa było i jest położenie geograficzne, a ściślej mówiąc rzeźba dwu krain ze sobą się stykających: niziny sandomierskiej i pogórza karpackiego. Ona to właśnie podyktowała przebieg dwu ważnych systemów linii komunikacyjnych: podkarpackiego — dróg bitej i żelaznej, oraz południowego — wodnej (Dunajec), bitej i żelaznej (Tarnów—Szczucin, Tarnów—Muszyna). Dodatnie strony położenia komunikacyjnego przyczyniły się w wielkiej mierze do wzięcia pod uwagę okolic Tarnowa, gdy chodziło o wybór miejsca pod budowę państwowej fabryki związków azotowych, jak również do zaprojektowania trasy kolei żelaznej Tarnów—Szczucin—Radom—Warszawa.

Wielką rolę odgrywał Dunajec przedewszystkiem dawniej. Ale wiele przemawia za tem, że ją odzyska na nowo; w związku bowiem z wybudowaniem fabryki w Mościcach zaprojektowano port rzeczny u ujścia Białej do Dunajca — dla importu surowców (głównie węgla górnośląskiego), oraz eksportu fabrykatów (Wisła, Gdańsk). Wzniesienie portu nie bez znaczenia będzie również i dla handlu tarnowskiego.

Dzięki zatem fizjografii jest Tarnów cennym węzłem komunikacyjnym, a z chwilą zrealizowania wzmiankowanych projektów urośnie do znaczenia węzła pierwszorzędного znaczenia — co wreszcie i ze względów strategicznych zasługuje na baczną uwagę.

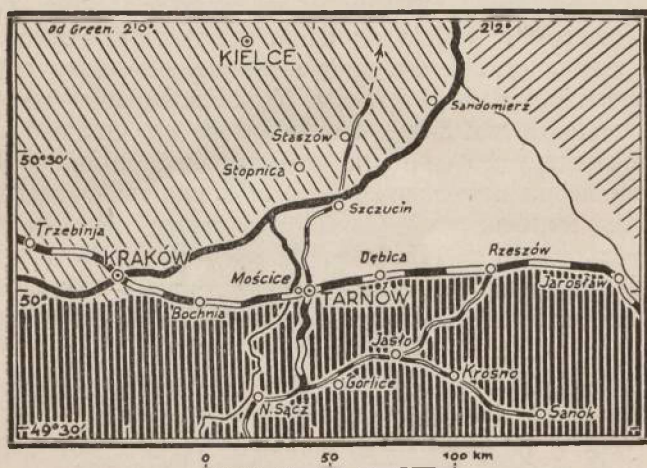
Położeniu geograficznemu zawdzięcza Tarnów, że powstał w tem miejscu, w jakim go dzisiaj widzimy.

Tarnów leży nieopodal Białej — około 3 km licząc od granic starego miasta. Ze względu na charakter miast nadrzecznych wogóle, pamiętać należy odnośnie do położenia Tarnowa nad Białą o tem, że nieuregulowana Biała zmieniała ongiś często swoje koryto, że terasa jej sięga aż niemal pod bramy starego, średnio-wiecznego grodu, i że jeszcze do niedawna (przełom XX wieku) terasa ta pokryta była na olbrzymich przestrzeniach głębokimi (poniżej 1 metra) stawiskami, których dawny związek z Białą, względnie z opuszczonemi jej zakolami — zdaje się nie ulegać najmniejszej wątpliwości. Skromne resztki tych stawisk — to staw kolejowy i drobne stawki wzdłuż ul. Klikowskiej. A więc nad samą rzeką zakładano wieś Tarnów, — celem zaś obrony przed groźną falą powodzi, zarówno jak i przed nieprzyjacielem, założono ją na wzgórzu, które z dominującą katedrą tak się dzisiaj odcina od reszty miasta.

Stare musiało być osadnictwo, które wkroczyło w dolinę Dunajca i Białej. Wkroczyło dolinami, ponieważ doliny rzeczne były

jedynymi wówczas bramami wolnemi w głąb niezaludnionej, ogromnej puszczy, jaka od Podhala aż niemal po Wisłę nieprzejrzanym płaszczem kraj pokrywała. Już w neolicie, a zatem 5000—2000 lat przed Nar. Chr., znajdowali się ludzie w miejscu dzisiejszego Tarnowa i w najbliższej okolicy, jak świadczą o tem poszukiwania prof. Czapkiewicza, uwieńczone znalezieniem rozmaitych skorup, resztek naczyń, narzędzi i t. p. Później, gdy fale osadnicze, nadciągające doliną Dunajca od północy, były coraz częstsze i obfitsze, założono prawdopodobnie osadę Tarnów przed XII wiekiem¹⁾. Historyczną wzmiankę o Tarnowie mamy dopiero z roku 1105, świadczącą jednak o tem, że wieś Tarnów — to jedna z najstarszych wsi polskich²⁾.

Ale wsi takich było w okolicy więcej, toteż masuwa się pytanie,

Położenie komunikacyjne i fizjograficzne Tarnowa.
(W mapce uwypuklono tylko najważniejsze linie komunikacyjne).

dłaczego właśnie Tarnów zamieniono na gród, a nie np. Wojnicz, który przecież leży nad ważniejszą arterją wodną, bo nad Dunajcem. Czynnikiem, który spowodował, że właśnie z Tarnowa uczyniono miasto, były starania właściciela jego — Spicymierza, Spytkiem z Tarnowa lub z Melsztyna zwanego. Dlaczego Spicymierz uważał, że Tarnów należy zamienić na miasto, — czy rzeczywiście Spytko zdawał sobie sprawę z dogodności jego położenia geograficznego, na coby do pewnego stopnia wskazywały jego plany osadnicze — niewiadomo. Faktem w każdym razie jest, że ów czynnik społeczny (w odróżnieniu od poprzednich, przyrodzonych) wpłynął

¹⁾ Z. Simche: Tarnów i jego okolica (Tarnów 1930), str. 66.

²⁾ J. Leniek — F. Herzig — F. Leśniak: Dzieje miasta Tarnowa (Tarnów 1911).

na założenie w roku 1330 miasta Tarnowa na miejscu uprzedniej wsi. Niemal w tym samym czasie wzniesiono na stokach progu podkarpackiego zamek, jako siedzibę warowną dla jego panów: rodu Leliwitów-Tarnowskich.

Rozwój gospodarczy Tarnowa nie jest wcale skomplikowany. Byt miasta wspierał się na handlu, którego rozkwit warunkowało położenie na ważnych traktach krajowych, oraz liczne przywileje królewskie, o które starali się panowie Tarnowa. Właścicielom Tarnowa przychodziło to tem łatwiej, że odgrywali w państwie bardzo poważną rolę. Godzi się przytoczyć, że dwór Tarnowskich w epoce Odrodzenia — to jeden z najświetniejszych dworów polskich tej epoki. A że na zamku panował duży ruch — odbijało się to natychmiast korzystnie na ożywieniu handlu, rozwoju rękodziela w sąsiednim Tarnowie. (Podziemne, na wypadek wojen, połączenie zamku z Tarnowem istnieje do dzisiejszego dnia, aczkolwiek jego wyloty są zasypane). Jak decydującą nieraz rolę odgrywali panowie Tarnowa w państwie, tego dowodzi okoliczność, że w rodzinie Tarnowskich często całemi latami utrzymywała się godność kasztelańska, że np. zasługą głównie Jana z Tarnowa i Spytka z Melsztyna było oddanie tronu polskiego Jadwidze, a następnie doprowadzenie do skutku jej małżeństwa z Jagiełłą, a zatem nawrócenie Litwy. Otrzymali też za to od Ludwika Węgierskiego, Władysława Jagiełły i Jadwigi szereg wsi, dobra i dygnitarstwa — tak, że u schyłku XIV stulecia stają się Leliwici-Tarnowscy najbogatszymi magnatami w Polsce.

Niejednokrotnie bywali na zamku tarnowskim królowie (Kazimierz Wielki); stąd też Jan Zapolya, król węgierski, czyni na wsze strony zabiegi o odzyskanie utraconego tronu. Sąsiedztwo zatem tak ogromnego zamku (samiych komnat było 44) musiało nadzwyczaj korzystnie wpływać na rozkwit Tarnowa, co natychmiast się okazało, gdy miasto przeszło w ręce rodu ks. Ostrogskich, którzy na zamku nie mieszkali.

Nietylko jednakże opustoszenie zamku przez jego i miasta Tarnowa panów dziedzicznych było przyczyną upadku handlu tarnowskiego, a w następstwie i miasta, ale również przyczyną ogólnopaństwowej. Wszak po „złotym wieku“ miast Polski mocarstwowej XVI wieku nadszedł okres ich upadku, trwający aż do drugiej połowy XVIII wieku. Przyszły przykre czasy wojen kozackich i szwedzkich. Toteż Tarnów upada — ludności zaś w niem w r. 1662 widzimy zaledwie 768, w roku zaś 1717 tylko 322 (a wraz z Zawalem i wsią Pogwizdowem 575). Tarnów przedstawia wówczas poprostu ruinę, w której ustawicznie kwaterowały i rabowały rozmaite wojska (saskie, szwedzkie, polskie, moskiewskie); stary zaś zamek legł dosłownie w gruzach.

Obcą przemoc widzimy w Tarnowie w roku 1772. Pod twar-
dym butem najeźdźcy, w asyście bagnatów musiało nastąpić uspo-
kojenie kraju. Wszelkie powstania i myśli o nich były krwawo róż-
nymi metodami tłumione (rok 1846). Uspokojenie wszakże, nastanie
„normalnych“ stosunków, a przedewszystkiem okres nowego wzro-
stu miast w Europie — spowodowało podniesienie się Tarnowa,
dźwiganie się go z ruiny. Podstawa bytu Tarnowa, handel, znowu
znalazł warunki korzystnego rozwoju — tem więcej, że szereg zarzą-
dzeń rządu austriackiego stworzyło z Tarnowa ważny ośrodek ad-
ministracyjny — co rzecz jasna na handlu zaczęło się coraz wy-
raźniej zaznaczać. I tak w roku 1783 uczyniono Tarnów stolicą
obwodu, podczas gdy poprzednio należało miasto do powiatu pil-
zneńskiego. Ponadto utworzono w Tarnowie nowe biskupstwo oraz
przekazano Magistratowi tarnowskiemu sądownictwo karne na
wprost olbrzymim obszarze. Następstwem podniesienia się miasta
z upadku jest znaczna już liczba jego zaludnienia wraz z temi przed-
mieściami i wsiami, które dzisiaj tworzą gminę miejską Tarnów;
wynosiła ona w 1820 roku 7640 osób (bez wojska).

W ciągu drugiej połowy wieku XIX rozwój Tarnowa idzie po
tej samej linii, z tą różnicą, że rozwój miasta nie wspiera się wy-
łącznie na handlu i rękodziele, jak poprzednio, ale i na silnie już
rozbudowanej administracji. Momentami nadzwyczaj korzystnymi
dla miasta były otwarcia nowych linii kolejowych: w roku 1852
Kraków—Tarnów—Dębica, w roku 1875 Tarnów—Stróże. Wyra-
zem tego rozkwitu handlowo-administracyjnego Tarnowa jest inten-
sywna rozbudowa miasta, czego świadectwem jest, że w latach
1846 do 1900 powierzchnia pod budowlami wzrosła w mieście aż
o 50%.

Atoli dopiero przełom wieku XIX i XX, oraz początek tego
ostatniego aż do wybuchu wojny — są okresem, w którym rozbud-
owa przybrała największe nasilenie, w którym handel poczyną się
umacniać na coraz to gruntowniejszych i szerszych podstawach,
w którym wreszcie rozwija się przemysł. Poczyną się nawet spe-
cjalizacja pewnych gałęzi przemysłu. I tak na pierwszy plan wy-
suwa się naoczas przemysł konfekcyjny (ubrania, czapki, kape-
lusze, bielizna i t. d.), eksportujący swoje wyroby do Węgier, Ru-
munji, na Bałkan, do Turcji i t. d. Silnym eksportem odznacza się
również przemysł ceramiczny, pozatem czynnych jest kilkanaście
różnych fabryk. Dzięki temu (i z innych zresztą przyczyn) handel
tarnowski stał wcale wysoko (silny eksport jaj do Niemiec i Anglii).
Toteż samorząd stosownie do potrzeb miasta, liczącego w 1910 r.
36.731 mieszkańców, musiał uruchomić różne zakłady użyteczności
publicznej, jak gazownię, elektrownię, wodociągi, tramwaj.

Wybuch wojny w roku 1914 przynosi ze sobą zupełny zastój
gospodarczy — a w roku 1918 społeczeństwo polskie, po przepę-

zeniu zaborców, przystępuje do odbudowy zniszczonego i wygłodzonego kraju, i do budowy państwowości polskiej.

Rozwój miast odzwierciedla się w przyroście zaludnienia. W roku 1820 ludność Tarnowa liczyła 7.640 osób, w roku 1880 już 24.627, a w 1910 roku 36.731. Państwowy spis ludności z roku 1921 wykazał w Tarnowie ludności 37.078 (wraz z wojskiem) — pewnem jednak jest, że liczba ludności przenosiła wówczas cyfrę 43 tysięcy. Dzisiaj zaludnienie miasta może sięgać nawet 55 do 60 tysięcy ludzi.

Nader interesująco przedstawia się rozwój zaludnienia w poszczególnych dzielnicach Tarnowa. Oto ludność niektórych dzielnic ustawicznie od lat się zmniejsza, w niektórych pozostaje bez większych zmian — w niektórych gwałtownie przyrasta. Zjawisko to tłumaczyć należy strukturą gospodarczą miasta. W śródmieściu w przeciągu 40 lat (1880—1921) ubyło 22% ludności, na Strusinie zaś w tym samym okresie czasu wzrosło zaludnienie o 134%! Ze śródmieścia bowiem odpływa ludność, zamieniając w niem mieszkania na sklepy (zarysowywanie się „city“ handlowej), na Strusinie zaś zwiększanie się ludności idzie w parze z najintensywniej tu postępującą rozbudową miasta, między innymi w związku z położeniem dworca kolejowego.

Pod względem wyznaniowym ludność Tarnowa dzieli się na dwie zasadnicze grupy (wedle spisu z roku 1921): rzymsko-katolicką (54%) i mojżeszową (44%). Odmienne przedstawia się ten stosunek przy narodowościach: Polaków jest 70%, Żydów 29%.

Podobnie jak do roku 1914, kształtuje się rozwój Tarnowa jako miasta handlowo-administracyjnego z chwilą odzyskania niepodległości — wśród zmiany granic politycznych i konjunktury handlowej, wśród ciężkich kryzysów gospodarczych. Z uruchomieniem w roku 1917 warsztatów kolejowych w Tarnowie, stworzono nader ważną placówkę, zatrudniającą dzisiaj około 1200 ludzi.

Handel tarnowski nie podniósł się podobno jeszcze do poziomu przedwojennego, ale i tak jego obecny poziom jest wcale wysoki, jak o tem świadczą ożywione stosunki miasta z południową i środkową Polską, sięganie do Polski zachodniej, a nawet na Pomorze. Rozwinęło się także po wojnie wiele zupełnie nowych gałęzi handlu tarnowskiego. Stanowcza zaś zmiana na lepsze w stosunku do stanu przedwojennego zaszła w przemyśle. Wprawdzie Tarnów nie jest miastem wybitnie przemysłowem, a nawet jest mało uprzemysłowionem — mimo to jednak przemysł odgrywa w życiu gospodarczem miasta wcale ważką rolę.

Najbardziej charakterystycznym dla Tarnowa przemysłem jest przemysł odzieżowy. Rozwinał on się tutaj w rozmiarach pozatem rzadko w Polsce spotykanych. W przemyśle tym ma być zajętych

około 2 tysiące ludzi, pracujących w kilku większych oraz kilkudziesięciu mniejszych fabrykach. Z chwilą zreorganizowania na skutek zmienionej konjunktury powojennej, tarnowski przemysł konfekcyjny wzbija się na taką wyżynę, że staje się największym ośrodkiem produkcji gotowych ubrań w Polsce (Arnekker)! Eksportuje się ubrania i płaszcze tarnowskie niemal na całą Polskę, w szczególności na południową, środkową, zachodnią i Pomorze.

Drugim wybitnym¹⁾ przemysłem Tarnowa jest przemysł ceramiczny z 7 zakładami, zatrudniającymi około 900 ludzi. Warto nadmienić, że w roku 1927 wysłano z Tarnowa ponad 28 tysięcy tonn wyrobów glinianych (cegła, dachówka, rurki drenowe) do południowej Polski, na Podole, wyżynę Łódzką, Kujawy i t. d.

Również młynarstwo (2 duże młyny i kilka mniejszych) i handel zbożem jest ważną dziedziną przemysłowej aktywności mieszczaństwa tarnowskiego (niezwykle wysoki import pszenicy, w większości pochodzenia zagranicznego (r. 1927), z Węgier i Niemiec — wysoki również import żyta z zagranicy, głównie z Węgier i Rumunii). Nader ożywiony handel żywym inwentarzem i artykułami pochodnymi; silny eksport nierogacizny kieruje się przedewszystkiem zagranicę (Austria i Czechosłowacja; w roku 1928 wysłano 4082 sztuk w przesyłkach całowagonowych), — olbrzymi zaś wywóz jaj kieruje się w większości do Niemiec. Wogóle organizacja handlu zagranicznego, nie tylko zresztą w tych gałęziach, wykazuje wiele przedsiębiorczości. Zagranicę też (zarówno jak i do kraju) kieruje się wywóz drzewa nieobrobionego (Niemcy, Belgja, Czechosłowacja), oparty o 3 duże tartaki. Poza tem czynnych jest w mieście szereg rozmaitych zakładów przemysłowych, jak browar, rafinerja spirytusu, fabryka likierów, octu i miodu, farbiarnia skór króliczych, 2 fabryczki maszyn, i kilka innych.

Życie gospodarcze miasta w znacznej mierze oparte jest o dobrze rozbudowany aparat komunikacyjny Tarnowa. Cztery linie kolejowe zbiegają się w Tarnowie, z tych trzy o pierwszorzędnem znaczeniu (Kraków—Tarnów, Tarnów—Lwów, Tarnów—Muszyna) i jedna o znaczeniu na razie lokalnem (Tarnów—Szczucin). Jako miernik natężenia ruchu osobowego na danej stacji bierze się pod uwagę ilość sprzedanych biletów. Otóż pod tym względem Tarnów kroczy na obszarze województwa krakowskiego na trzeciem miejscu, idąc po Krakowie i Bielsku-Białej²⁾.

¹⁾ Według W. Ormicki: Szkic geografji gospodarczej Tarnowa i okolicy (Odbitka z monografji Tarnów i jego okolica, Tarnów 1930).

²⁾ I. Ormicka: Aparat komunikacyjny województwa krakowskiego (rękopis; dane dla roku 1929).

Na szczególniejsze podkreślenie zasługuje komunikacja autobusowa, której zasięg znakomicie oddaje zainteresowanie okolicznych powiatów Tarnowem, oraz jego wpływ gospodarczy na nie. Komunikacji tej służy 30 do 40 wozów — a jej rozgałęzienie jest nader rozległe. Wymieniamy tu najcharakterystyczniejsze połączenia: Tarnów—Kraków, Tarnów—Stopnica—Staszów, Tarnów—Pacanów, Tarnów—Tarnobrzeg, Tarnów—Jasło—Krosno—Lisko (140 km), Tarnów—Gorlice, Tarnów—Nowy Sącz—Krynica. Jako fakt ciekawy podajemy, że kursuje również ciężarowy autobus na linii Tarnów—Łódź. Jak z tego widać, po zniknięciu kordonu kupcy miejscowości południowej połaci wyżyny Małopolskiej nawiązali stosunki handlowe z Tarnowem, które są wcale ożywione, — a prócz tego wiele mówi fakt, że najbardziej frekwentowaną trasą jest trasa Jasło—Tarnów. Warto tu nadmienić, że kilkakrotnie poruszono już w literaturze, iż południowa część województwa kieleckiego jest właściwie w sferze wpływu Tarnowa, co znajduje wyraz chociażby w silnem wychodźstwie ludności tamtejszych powiatów do powiatu tarnowskiego (O r m i c k i).

Silny rozwój komunikacji samochodowej widać też i w wewnętrznej komunikacji miasta. W ciągu bowiem ostatnich trzech lat dokonała się wybitna zmiana w ruchu komunikacyjnym — pojawiło się wcale już dużo samochodów prywatnych (tak osobowych jak ciężarowych) i należących do różnych instytucyj — zjawily się poraz pierwszy „taksówki“, których liczba dochodzi obecnie do dwudziestu; automobilizacji uległa miejska straż pożarna — wprowadzono autobusy, służące do komunikacji między Tarnowem a Mościcami. Widząc to, fabryki samochodów otworzyły pośpiesznie w Tarnowie swe reprezentacje i salony wystawowe. Odzwierciedleniem wybitnego rozwoju w tej dziedzinie jest nadzwyczajnie silny wzrost importu benzyny do Tarnowa.

Miasto jest poważnym rynkiem pracy; do którego silnie ciąży bliższa i dalsza okolica. I tak z pobliskich wsi dochodzi codziennie lub dojeżdża ponad tysiąc ludzi do Tarnowa. Prócz tego do samych warsztatów kolejowych zjeżdża od Bochni, Stróż, Rzeszowa i Szczucina blisko pół tysiąca ludzi. A jeżeli dodamy do tego wielkie ilości młodzieży szkolnej zjeżdżającej do licznych szkół tarnowskich — to otrzymany wcale poważną cyfrę ludzi, codziennie wędrujących do Tarnowa do pracy lub do szkoły.

Wpływ kulturalny szkolnictwa tarnowskiego nie jest wcale mały, między innymi dzięki temu, że szkolnictwo w Tarnowie stoi wcale wysoko. Znajduje się tu 15 szkół powszechnych, które obliczone są wyłącznie na potrzeby ludności miejscowej; uczyło się w nich w roku szkolnym 1929/30 4600 dzieci. Pozatem istnieją 3 seminarja żeńskie i 1 męskie (827 młodzieży), szkoła handlowa (256),

żeńską szkołą zawodową, szkołą ogrodniczą oraz 5 gimnazjów. Z tych 3 męskie, z których Gimnazjum I-sze szczył się tradycją, sięgającą XVI-go stulecia. W czasach niewoli promieniowało ono kulturą polską, skupiając młodzież nawet z poza kordonu — pochłubić się przytem może najcenniejszymi i najliczniejszymi zbiorami naukowymi, w szczególności zaś wartościową biblioteką, wśród której znajdują się nawet unikaty, pochodzące z poprzedniej kolonii akademickiej. We wszystkich trzech gimnazjach kształci się łącznie 1296 uczniów, w 2 zaś gimnazjach żeńskich 466 uczennic. Wreszcie mieści się w Tarnowie seminarjum diecezjalne.

Tarnowskie szkolnictwo średnie jest niemal w połowie obliczone na potrzeby ludności zamieszkowej. Z ogółu bowiem młodzieży pobierającej naukę w r. szk. 1929/30 stanowili uczniowie, dzieci miejscowych rodziców, zaledwie 52% (Ormiński). Na stacjach mieszkało prawie 30%, reszta zaś, t. j. prawie 19%, codziennie dojeżdżała lub dochodziła. Przeważna część młodzieży pochodzi oczywiście z okolic bliższych, mimo to jednak miejsca stałego pobytu rodziców z dalszych okolic nie należą do rzadkości. I tak np. z powiatu warszawskiego pochodzi 14 osób — pozatem zjeżdża młodzież z Wielkopolski, a nawet z Pomorza i Wileńszczyzny.

Tarnów stanowi na obszarze województwa krakowskiego najpoważniejszy po Krakowie ośrodek administracyjny, a że zajmuje w administracji Państwa wcale niepoślednie stanowisko — tego dowodem niejednokrotne projekty utworzenia osobnego województwa tarnowskiego, z włączeniem do niego zagłębia naftowego i południowej części wyżyny Małopolskiej. Skupionych jest bowiem w Tarnowie wiele urzędów, których teren działania obejmuje znaczny szmat ziemi, nierzadko od wyżyny Małopolskiej aż niemal po Podhale, na wschodzie zaś po zagłębie naftowe.

To też gospodarka samorządowa musi nadążać rozwojowi gospodarczemu miasta. Do już istniejących przed wojną, wyżej wzmiankowanych instytucyj użyteczności publicznej, przybyły autobusy miejskie, zautomobilizowano straż ogniową, rozpoczęto budowę nowoczesnej rzeźni i chłodni — wreszcie w miarę funduszy zabrano się fachowo do regulacji i brukowania miasta.

Odrębne stanowisko w życiu Tarnowa zajmuje Państwowa Fabryka Związków Azotowych w Mościcach. Fabryka leży wprawdzie poza obszarem administracyjnym (i fizjognomicznym) Tarnowa, ale pozostaje z nim w wielu stosunkach i silnie na miasto oddziałuje. Ze względu na walory położenia geograficznego Tarnowa, warto tu podać przyczyny założenia fabryki w okolicy Tarnowa. Prócz myśli celowego odsunięcia fabryki od granic zachodnich, zdecydowały o założeniu owej fabryki w okolicy Tarnowa względy ekonomiczne, geograficzne i geologiczne. Były to: niska stosunkowo

cena terenu, obfitującego ponadto w duże szutrowiska, dostarczające doskonałego materiału budowlanego; krzyżujące się obok drogi żelazne; sąsiedztwo spławnej rzeki, wchodzącej w sieć głównych dróg wodnych; bliskość głównych źródeł sił wodnych (Dunajec) — w przyszłości ważnych centr elektryfikacyjnych; niewielka odległość od zagłębi: naftowego i węglowego, dostarczających surowców; okolica silnie emigrująca, przeludniona — stąd możliwość znalezienia taniego robotnika; wreszcie bliskość miasta powiatowego, siedziby władz, szkół, drobnego przemysłu i t. d., posiadającego elektrownię i wodociąg, z których czerpać można było od początku energję konieczną do robót budowlanych i wodę do picia dla pracowników¹⁾.

Jak elektryzująco podziałał fakt budowy fabryki pod Tarnowem na mieszkańców miasta — tego przypominać nie trzeba. Warto tylko wspomnieć, jak znaczenie sąsiedztwa tak wielkiej fabryki oceniała Rada miejska, zobowiązując się odrazu usunąć z terenu fabrycznego iniejskie zakłady wodociągowe, oraz oddać bezpłatnie teren pod założyć się mające lotnisko, zarówno jak i ewentualnie środki pieniężne.

Fabrykę postawiono w ciągu niespełna trzech lat (1927—1929), w tempie zaprawdę amerykańskiem, jeżeli zważymy, jaki obszar ona zajmuje i jak kolosalne budynki wzniesiono na nim. Całkowita długość fabryki wynosi bowiem 1 km (długość ul. Krakowskiej od ul. Katedralnej po ul. Kolejową). Wzniesiono 53 budynków fabrycznych o łącznej kubaturze 552.562 m³. Do budowy fabryki i osiedla mieszkalnego zużyto żwiru i piasku w ilości 27 tysięcy 10-tonnowych wagonów kolejowych. Jak ogromne budynki postawiono — oddać może ten fakt, że jeden z oddziałów fabryki posiada powierzchnię, mogącą swobodnie pomieścić 21 tysięcy ludzi! Kilka cyfr warto jeszcze przytoczyć dla zilustrowania ogromu fabryki. I tak np. ciężar sumaryczny założonych maszyn i aparatury, oraz łączny ciężar zużytego żelaza handlowego wynosi około 19 milionów kg. Wszystkich rurociągów na terenie fabrycznym założono ponad 47 km długości. Łączny przepływ wody fabrycznej w rurociągach wodnych wynosi 2800 litrów na sekundę. Fabryka posiada imponującą elektrownię, w której zainstalowano 4 turbogeneratory o ogólnej maksymalnej mocy 24.900 KW (w roku 1924 szczyt obciążenia elektrowni lwowskiej wynosił 6200 KW, krakowskiej 6600 KW). Równie imponującą posiada fabryka wytwórnice gazu wodnego. Możliwa maksymalna jej produkcja osiąga cyfrę 350 tysięcy m³ na dobę, t. j. przerasta o 25% łączne, przeciętne, dzienne oddanie gazu

¹⁾ Państwowa Fabryka Związków Azotowych w Mościcach (Kraków 1930).

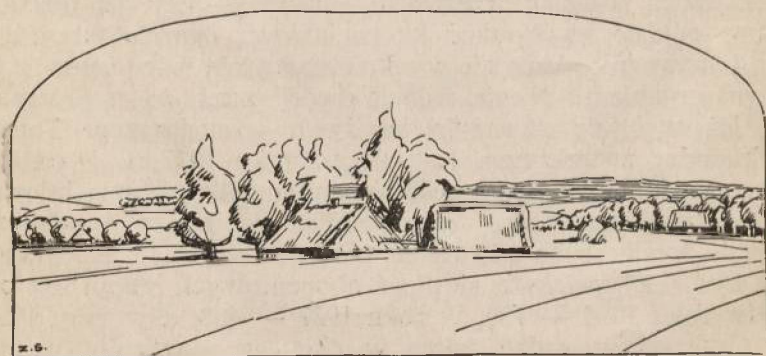
razem wziętych gazowni: warszawskiej, poznańskiej, lwowskiej i krakowskiej.

Niezależnie jednak od dodatniego wpływu gospodarczego, jaki może wywrzeć fabryka na Tarnów — wpływ ów już w silnym stopniu dał się odczuć podczas samej budowy. Chociażby tylko wspomnieć o tem, że w sierpniu 1928 roku zajętych było przy budowie około 6200 ludzi, a obecnie około 2000 osób na stałe osiadło w Mościcach; że suma wypłaconych w czasie budowy zarobków robotnikom i pracownikom umysłowym wyniosła 18¹/₂ miliona zł.; że przemysł krajowy, handel i rzemiosło tytułem zapłaty za uskutecznione zamówienia otrzymały około 37 milionów zł.

Dla miasta zewszecchniar interesującym pytaniem jest — czy fabryka wywrze wybitny i korzystny wpływ na rozwój ekonomiczny Tarnowa, czy też ów wpływ będzie niewielki (przybycie dwu tysięcy ludzi). Być może, że samo uruchomienie fabryki mościckiej nie wywrze tak decydującego wpływu na miasto, co inne okoliczności, pociągnięte założeniem fabryki. Wchodzi tu w grę dalsza industrializacja miasta względnie okolicy (Ormiński, I. c.). Niezależnie bowiem od zamierzonej budowy portu rzecznego przy ujściu Białej do Dunajca oraz utworzenia dużego lotniska, projektuje się budowę fabryk (celulozy i in.). „To może być największą korzyścią wypływającą z uruchomienia Państwowej Fabryki Związków Azotowych w Mościcach. Przemysł ma tendencje skupiania się. Jeżeli nawet emigruje z dużych skupień (w tym wypadku Górny Śląsk) — to dąży albo w korzystne położenie topograficzne, albo szuka optymalnych warunków demograficznych, licząc się z przebiegiem dróg komunikacyjnych, albo też szuka siedziby w centrach produkcji surowca, względnie pragnie nawiązać do zbliżonych przedsiębiorstw. Wchodzi też w grę dążenie ku źródłom energii” (Ormiński).

Niezależnie od rozwoju gospodarczego ciekawym będzie proces zrastania się Mościc z Tarnowem. Czy przybierze ona tego rodzaju formy, że Mościce będą się rozwijały w samoistną osadę, a nawet mogą czasami przenosić Tarnów, — czy też rozbudowa Tarnowa pójdzie gwałtownie ku zachodowi, ogarnie fabrykę mościcką i spowoduje złamanie się w administracyjnie jeden (wraz z Chyszowem) organizm? Niema jednak dwóch zdań, że sąsiedztwo fabryki już wybitnie zaważyło na życiu gospodarczym Tarnowa. Wszak nader znamienne jest, że od roku 1927, t. j. od chwili rozpoczęcia budowy, rozpoczęła się automobilizacja miasta w nadzwyczaj szybkim tempie, że zauważyć się daje w bardzo wielu galeziach handlu silne ożywienie obrotów na stacji kolejowej, że coraz wydatniej zwiększa się ilość abonentowych stacyj telefonicznych (w roku 1914 — 150, w roku 1927 — 438, a w roku 1929 — 637). Ów wpływ widać także w chętnem stawianiu budynków

ku Chyszowowi, gdzie również ma się nową szosę budować i przerzucić przez Białą nowy most — tak, że jest wielce prawdopodobnem, iż za czas jakiś, zamiast obecnych strzech Chyszowa ujrzymy tam, lub też obok, mnożące się wypustki murowanego osadnictwa Tarnowa, dążącego ku Mościcom, — może też również za czas jakiś struktura gospodarcza miasta ulegnie zmianie z wybitnie dzisiaj handlowo-administracyjnej na przemysłowo-handlową, co zapewne w parze pójdzie ze zwiększeniem się liczby zaludnienia, które, gdy dojdzie do 100.000 — podniesie Tarnów do rzędu wielkich miast.

CZEŚĆ URZĘDOWA

ZESTAWIONA PRZEZ DYREKTORA ZAKŁADU

I. SKŁAD GRONA NAUCZYCIELSKIEGO PRZY KOŃCU ROKU SZKOLNEGO 1929/30.

1. **Kargol Adolf**, dyrektor Zakładu, członek Rady Miejskiej i Rady Komunalnej Kasy Oszczędności, członek Rady Szkolnej Powiatowej, uczył historii w kl. IVab — tyg. godz. 6.

2. **Arvay Wiktor**, profesor, uczył matematyki w kl. IVa, Va, VIab, VIIb, VIIIb, prop. fil. w kl. VIIIab — tyg. godz. 18.

3. **Bernacki Kazimierz**, profesor, uczył j. polskiego w kl. Ia, IIIb, Va, VIIa, VIIIb, zawiadowca biblioteki uczniów, opiekun kl. Va — tyg. godz. 19.

4. **Bolek Adolf**, profesor, uczył j. łacińskiego w kl. Va, VIa, j. greckiego w kl. IVb, VIIIb, zawiadowca biblioteki pomocy koleżeńskej uczniów, opiekun kl. VIa — tyg. godz. 19.

5. **Bulanda Jan**, profesor, uczył j. łacińskiego w kl. IIa, VIb, VIIab, opiekun kl. VIIb — tyg. godz. 18.

6. **Czapkiewicz Bolesław**, profesor, członek-współpracownik Komisji antrop.-archeol. Polskiej Akademji Umiejętności w Krakowie, delegat Grona Konserwatorów zabytków przedhistorycznych, uczył rysunków w kl. Ia—IIIb, pracy ręcznej w kl. Iab, zawiadowca gabinetu rysunkowego — tyg. godz. 16.

7. **Eilmes Jerzy**, nauczyciel kontraktowy, uczył j. niemieckiego w kl. IIb, IIIab, IVab — tyg. godz. 20.

8. **Gieron Antoni**, profesor, uczył j. łacińskiego w kl. Ib, VIIa, j. greckiego w kl. IVa, VIa, VIIa, kurator Czytelni uczniów, opiekun kl. Ib — tyg. godz. 24.

9. **Godowski Maurycy**, profesor, uczył przyrody w kl. Iab, IIa, VIab, zawiadowca gabinetu przyrodniczego, opiekun drużyny harscerskiej uczniów, tut. Zakładu im. Mohorta, opiekun kl. IIIb — tyg. godz. 18.

10. **Gorzejowski Edmund**, nauczyciel, uczył j. łacińskiego w kl. IIIa, j. niemieckiego w kl. IIa, śpiewu w kl. Iab, IIa, sekretarz Dyrekcji, opiekun kl. IIa — tyg. godz. 14.

11. **Greis Piotr**, profesor, uczył historii w kl. IIa, IIIab, VIb, VIIab, VIIIab, zawiadowca gabinetu historycznego — tyg. godz. 21.

12. **Indyk Andrzej**, nauczyciel, członek Komisji kwalifikacyjnej dla nauczycieli szkół powszechnych, uczył j. polskiego w kl. Ib,

IIIa, IVab, Vb, VIb, zawiadowca biblioteki uczniów klas niższych, opiekun kl. Vb — tyg. godz. 20.

13. **Jarosław Włodzimierz**, profesor, uczył j. łacińskiego w kl. IIb, historii w kl. Iab, IIb, Vab, VIa, opiekun kl. IIb — tyg. godz. 19.

14. **Ks. Pabis Jan**, nauczyciel kontraktowy, ze Zgromadzenia XX. Filipinów, uczył religji w kl. IIb, IIIab, IVab, miał 1 egzortę — tyg. godz. 10.

15. **Ks. Paciorek Jan**, profesor, uczył religji w kl. Iab, IIa, Va—VIIIb, miał 1 egzortę, zawiadowca biblioteki dzieł regil. dla uczniów, moderator Sodalicji Marjańskiej uczniów, zawiadowca Kasy Pomocy koleżeńskie uczniów — tyg. godz. 22.

16. **Pec Władysław**, profesor, uczył j. polskiego w kl. IIab, VIa, VII b, VIIa, opiekun kl. VIIa — tyg. godz. 19.

17. **Pyrczak Józef**, profesor, uczył j. łacińskiego w kl. IVb, Vb, j. greckiego w kl. Vb, VIIb, opiekun orkiestry gimnazjalnej, opiekun kl. IVb — tyg. godz. 20.

18. **Róg Franciszek**, profesor gimn. III. im. A. Mickiewicza, uczył przyrody w kl. IIb, IIIa — tyg. godz. 6.

19. **Salibill Józef**, Dr. fil., profesor, uczył matematyki w kl. IIa, VIIa, VIIIa, fizyki w kl. VIIab, VIIIab, zawiadowca gabinetu fizycznego, opiekun kl. VIIa — tyg. godz. 19.

20. **Simche Zdzisław**, nauczyciel kontraktowy, uczył geografji w kl. Iab, IIab, IIIab, IVab, Vab, zawiadowca gabinetu geograficznego — tyg. godz. 18.

21. **Skorupka Józef**, profesor, uczył j. łacińskiego w kl. Ia, IIIb, VIIb, j. greckiego w kl. Va, opiekun kl. Ia — tyg. godz. 18.

22. **Sobolewski Juliusz**, profesor, zastępca przewodniczącego Komisji kwalifikacyjnej dla nauczycieli szkół powszechnych, uczył matematyki w kl. Iab, IIIab, IVab, Vb, opiekun kl. IIIa — tyg. godz. 20.

23. **Struzik Władysław**, nauczyciel tymczasowy, uczył gimnastyki w kl. Ia—VIIIb w 16 oddziałach — tyg. godz. 30; kierownik gier i zabaw w kl. Iab, VIIab, VIIIab — tyg. godz. 6; opiekun hufca P. W. do 15 marca — tyg. godz. 4.

24. **Szymański Stanisław**, profesor, uczył j. niemieckiego w kl. Va—VIIIb — tyg. godz. 26; kierownik gier i zabaw w kl. IIab, IIIab, IVab, Vab, VIab — tyg. godz. 10; zawiadowca biblioteki niemieckiej dla profesorów i uczniów, opiekun kl. VIb, sekretarz Rady pedagogicznej, kierownik hufca od 15 marca do końca roku szk.

25. **Tukacz Ernest**, nauczyciel gimnazjum II. im. Hetm. J. Tarnowskiego, uczył śpiewu w kl. IIb, IIIab — tyg. godz. 4; kierownik

chóru gimnazjalnego — tyg. godz. 2; kierownik chóru szkół średnich — tyg. godz. 2.

26. **Wojtasiewicz Albin**, nauczyciel, uczył j. łacińskiego w kl. IVa, j. greckiego w kl. VIb, VIIa, matematyki w kl. IIb, pomocnik rachunkowy Dyrekcji, zawiadowca biblioteki nauczycielskiej, opiekun kl. IVa — tyg. godz. 17.

27. **Kowalski Seweryn**, Dr med., lekarz szkolny, uczył higieny w kl. VIIab — tyg. godz. 2; sprawował opiekę nad zdrowiem uczniów i higieną Zakładu.

28. **Wachtel Jakób**, dyplomowany nauczyciel religii mojż. dla szkół średnich i semin. naucz., nauczyciel szkoły powszechnej im. K. Brodzińskiego, uczył religii mojżeszowej w kl. Ia—VIIIb — tyg. godz. 8, miał 1 egzortę.

II. ZMIANY I RUCH W GRONIE NAUCZYCIELSKIM W CIĄGU ROKU SPRAWOZDAWCZEGO.

A. Do grona przybyli:

1. **Eilmes Jerzy**, kand. zawodu naucz., mianowany kontraktowym naucz. rozp. KOSK. z dnia 16 września 1929 L. II—9861/29.

2. **Ks. Pabis Jan**, ze Zgromadzenia XX. Filipinów, mianowany naucz. kontr. rozp. KOSK. z dnia 16 września 1929. L. II—9884/29.

3. **Róg Franciszek**, prof. gimn. III. im. A. Mickiewicza, przydzielony do nauki przyrody.

4. **Simche Zdzisław**, mianowany naucz. kontr. rozp. KOSK. z dnia 11 lipca 1929 L. II—7729/29.

5. **Wachtel Jakób**, dypl. naucz. rel. mojż. dla szkół średnich i semin. naucz., naucz. szk. pow. im. K. Brodzińskiego, mianowany naucz. kontr. rozp. KOSK. z dnia 28 lipca L. II—8336/29.

6. **Otowska Stanisława**, zakontraktowana jako dentystka szk. rozp. z dnia 16 października 1929 L. 2027/29.

B. Z grona ubyli:

1. **Ks. Barszcz Józef**, kontr. katecheta, mianowany katechetą w szkole powsz. im. Kr. Jadwigi w Tarnowie.

2. **Dziama Leszek**, Dr. fil. prof., przeniesiony w stan spoczynku rozp. KOSK. z dnia 20 marca 1930 L. II—6880/29.

3. **Dürr Jan**, Dr. fil., naucz. kontr., zwolniony z obowiązków w tut. Zakładzie.

4. **Florkowski Jan**, naucz. gimn. III. im. A. Mickiewicza, zwolniony z obowiązków w tut. Zakładzie.

5. **Romanowska Marja**, Dr. fil., naucz. kontr., zwolniona z obowiązków w tut. Zakładzie.

6. **Wazl Edward**, prof., przeniesiony do państw. gimn. w Pszczynie (Górny Śląsk) rozp. KOSK. z dnia 19 lipca 1929 L. II—8209/29 na równorzędne stanowisko.

C. Urlop uzyskali:

1. **Skalski Tadeusz**, prof., otrzymał urlop na rok szkolny 1929/30 dla celów naukowych rozp. KOSK. z dnia 21 września 1929 L. II—10294/29.

2. **Struzik Władysław**, naucz. tymcz., otrzymał urlop dla przygotowania się do egzaminu naucz. rozp. KOSK. z dnia 11 września 1929 L. II—9725/29 na okres 4-tyg., a rozp. KOSK. z dnia 20 marca 1930 L. II—3042/30 urlop 6-tyg. dla poratowania zdrowia.

III. POMIESZCZENIE ZAKŁADU I SŁUŻBY Z KOŃCEM ROKU SPRAWOZDAWCZEGO.

Zakład mieści się w jednym budynku, będącym własnością państwa.

Boisko mniejsze znajduje się na podwórzu gmachu, gdzie młodzież spędza paury w nauce w dnie pogodne.

Zakład posiada także boisko większe, za miastem położone, a wydzierżawione od miasta, gdzie w miesiącach letnich odbywają się gry i zabawy ruchowe pod kierunkiem naucz. Struzika i prof. Szymańskiego.

W budynku oprócz niezajętego z powodu zniszczenia mieszkania dla dyrektora znajdują się dwa mieszkania dla dwóch woźnych.

Woźni etatowi:

Michał Świerczek, w XIII d stopniu płacy.

Franciszek Żołędź, w XIII d stopniu płacy.

Woźny kontraktowy:

Ulanowicz Jan, w XVI a stopniu płacy.

IV. NAUKA.

a) Rok szkolny 1929/30 rozpoczął się uroczystem nabożeństwem dnia 3 września 1929, a zakończył się dnia 28 czerwca 1930 uroczystem nabożeństwem i rozdaniem świadectw.

Nauka odbywała się ściśle według planu ministerjalnego dla gimnazjum klasycznego dawnego typu z uwzględnieniem zmian Min. W. R. i O. P. z dnia 26 maja 1929 Nr. II—10119/29 w sprawie przejściowego planu godzin szkolnych na rok szkolny 1929/30, tudzież z uwzględnieniem planu ministerjalnego, który w ub. roku dotyczył programu naukowego dla kl. I—VI., a w roku szk. 1930/31 wprowadzony zostanie również w kl. VII.

b) Program gimnazjum klasycznego dawnego typu z językiem wykładowym polskim. (Zatwierdzony rozp. Min. W. R. i O. P. z dnia 21 sierpnia 1923 L. 6855/II. — Program kl. I—VI był drukowany w sprawozdaniach za lata szkolne 1924—29).

Klasa VII.

Język polski (4 godz. tyg.).

W tej klasie do wykazu lektury podstawowej dodać Malczewskiego Marję, Słowackiego Grób Agamemnona, Lillę Wenedę, wybór z Beniowskiego, Testament mój, Tak mi dopomóż, Chryste Panie Boże. — W tejże klasie liczbę zadań w półroczu zatrzymać dotychczasową (2 szkolne, 2 domowe).

Język łaciński (6 godz. tyg.).

Lektura: I półrocze: Livius, 1 księga w oryginale, 1 w tłumaczeniu. II półrocze: Horatius: Wybór pism: 30 ód, 2 satyry, 2 listy w oryginale, Ars poetica w tłumaczeniu.

Lektura domowa kontrolowana w szkole: Nieczytane w szkole partje z Liviusa i utwory Horatiusa.

Wiadomości o życiu i kulturze starożytnych Rzymian.

Gramatyka jak w kl. VI.

Wypracowania piśmienne jak w kl. V.

Memorowanie.

Język grecki (5 godz. tyg.).

Lektura: Platon: Apologia i 1 dialog w oryginale, 1 w tłumaczeniu.

Lektura domowa kontrolowana w szkole: 1 mniejszy dialog Platona w oryginale.

Wiadomości o życiu i kulturze starożytnych Greków (jak w kl. V).

Wypracowania piśmienne: 1 w miesiącu zadanie szkolne grecko-polskie.

Memorowanie.

Matematyka (2 godz. tyg.).

Algebra i trygonometria. — Powtórzenie wiadomości o równaniu kwadratowym i funkcji kwadratowej oraz o układach równań stopnia drugiego. Łatwe przykłady dyskusji zadań, których rozwiązanie prowadzi do równań stopnia drugiego.

Pojęcie granicy ciągu liczbowego. Definicja i wyznaczenie długości okręgu i pola koła. Definicja i wyznaczenie objętości ostrosłupa. Definicja i wyznaczenie pól powierzchni walca, stożka i kuli. Definicja i wyznaczenie objętości walca, stożka i kuli. Pole po-

wierzchni bocznej odcinka kulistego i warstwy kulistej; objętość wycinka kuli.

Funkcje trygonometryczne kąta ostrego. Rozwiązanie trójkątów prostokątnych. Zastosowanie do zadań planimetrycznych i stereometrycznych. Funkcje trygonometryczne kąta dowolnego. Wykresy. Okresowość funkcyj trygonometrycznych. Wzory redukcyjne.

Przyrodoznawstwo (2 godz. tyg.).

W pierwszym półroczu anatomja i fizjologia człowieka z wiadomościami z higieny i ratownictwa, w drugim półroczu zoologia z uwzględnieniem zagadnień ogólnobjologicznych.

Fizyka (3 godz. tyg.).

Mechanika: Rodzaje ruchu. Równania ruchu jednostajnego i jednostajnie zmiennego. Równania prędkości. Swobodne spadanie ciał, rzut pionowy, ukośny (wykr.). Trzy prawa dynamiki. Jednostka masy i siły C. G. S. Opory ruchu. Składanie sił równoległych. Moment statystyczny. Para sił. Praca i dzielność (egr. kgm. dżaul HB. watt). Maszyny proste: dźwignia, krążek, płaszczyzna pochyła. Prawo zachowania pracy. Waga, jej rzetelność i czułość. Wahadło priste. Czas wahnięcia (dośw.). Dyskusja wzoru (podanego a priori) na czas wahadła fizycznego. Zastosowanie.

Ruch środkowy. Prawa Keplera. Grawitacja. Ciężar. Środek ciężkości. Rodzaje równowagi.

Energja: kinetyczna i potencjalna i ich przemiany.

Ruch wirowy. Prędkość kątowna.

Pojęcie ciała doskonale sprężystego. Statyczny pomiar siły i dynametr. Sprężystość postaci i objętości w ciałach stałych, ciekłych i gazowych. Własności cieczy. Prasa wodna. Ciśnienie hydrostatyczne. Prawo Archimidesa. Pływanie. Areometry. Własności gazów. Ciśnienie atmosferyczne i jego pomiar. Prawo Boyle'a i Mariott'a. Pomiar prężności gazów.

Siły drobinowe. Napięcie powierzchni. Włoskowatość. Dyfuzja i osmoza cieczy i gazów.

Ciepło: Temperatura — rozszerzalność ciał stałych i ciekłych. Termometry. Rozszerzalność gazów. Termometr gazowy (dośw.). Pomiar ciepła metodą mieszania wody (dośw.). Zmiana stanu skupienia i zależność temperatury topnienia i wrzenia od natury cieczy i ciśnienia zewn. Para nasycona. Różnica między gazem a parą. Wilgotność. Ciepło jako energia. Maszyna parowa tłokowa, najważniejsze stadia jej rozwoju.

c) WYKAZ TEMATÓW WYPRACOWAŃ PIŚMIENNYCH.

Język polski.

Klasa IVa. 1. Moje plany wakacyjne a ich urzeczywistnienie (dom.). — 2. Wycieczka jesienna w okolice Tarnowa (szk.). — 3. Moja najmilsza książka (dom.). — 4. Step ukraiński w zimie (szk.). 5. Moje przyjemności i zabawy w porze zimowej (dom.). — 6. Nasze drzewa w 4 porach roku (szk.). — 7. Dworzec kolei żelaznej przed odejściem pociągu (dom.). — 8. Moja ulubiona książka (szk.). 9. Rozbiór jednego z utworów, czytanych w klasie (dom.). — 10. Moje plany i zamiary wakacyjne. (szk.).

Klasa IVb. 1. Moje przyjemności i zabawy w porze jesiennej (dom.). — 2. a) Moi koledzy; b) Nasza klasa (szk.). — 3. Krajobraz ukraiński w świetle „Ogniem i mieczem“ (dom.). — 4. Nasza klasa w teatrze świetlnym (szk.). — 5. Na ślizgawce (obrazek z życia młodzieży (dom.). — 6. Wątek powieściowy albo historyczny w „Ogniem i mieczem“ (szk.). — 7. Mój ulubiony bohater (dom.). — 8. Przylot naszych ptaków wędrownych na wiosnę (szk.). — 9. Moje zabawy i przyjemności w porze wiosennej (dom.). — 10. Nasza zbiorowa wycieczka (szk.).

Klasa Va. 1. Opiszę miejscowość, w której spędziłem wakacje (dom.). — 2. Życie magnatów w dawnej Polsce (na podstawie opowiadania Gerwazego Hrabiego w II ks. „Pana Tadeusza“ Mickiewicza) (szk.). — 3. Mój stosunek do zwierząt (dom.). — 4. Puszcza Mickiewicza a Grottera (szk.). — 5) Młodzież polska w szkole rosyjskiej (na podstawie „Syzyfowe prace“ Żeromskiego (szk.). — 6. Rozwój duchowy Kmicica od czasu poznania się z Oleńką aż do spotkania się z nią w kościele upickim (dom.). — 7. Na czym polega komizm zajazdu na Soplicowo (szk.). — 8. Nie odkładaj na jutro, co możesz zrobić dzisiaj (dom.). — 9. Uzasadnić tytuł noweli Żeromskiego „Echa leśne“ (szk.). — 10. Wacław, Podstolina — Klara i Tadeusz, Telimena — Zosia (szk.).

Klasa Vb. 1. Krajobraz miejscowości, w której spędziłem ostatnie wakacje (dom.). — 2. a) W pogodny dzień jesienny; b) W słotny dzień jesienny. — 3. Najciekawsza przygoda w moim życiu (dom.). 4. Pierwszy śnieg (szk.). — 5. Drobną szlachta w „Panu Tadeuszu“ a w „Kolokacji“ (dom.). — 6. Która scena z „Pana Tadeusza“ podobą mi się najbardziej i dlaczego? (szk.). — 7. Szkoła rosyjska a polska w świetle „Syzyfowych prac“ Żeromskiego (dom.). — 8. Który z wynalazków cenię najwięcej i dlaczego? (szk.). — 9. Wyprawa Papkina po krokodyla (humoreska) (dom.). — 10. a) Którzy z moich kolegów mają największy mir w klasie i czemu go zawdzięczają? b) Obowiązki koleżeństwa (szk.).

Klasa VIa. 1. Rynek tarnowski (dom.). — 2. Znaczenie Reja w naszej literaturze (szk.). — 3. Skąpstwo a oszczędność (dom.). — 4. Jak ginie Rzeczpospolita z winy obywateli typu Parysa — Aleksandra. (szk.). — 5. Hasła społeczne i polityczne naszych humanistów na tle ówczesnego życia (szk.). — 6. Słońce jako czynnik życia (szk.). — 7. „Grzeczność nie jest nauką łatwą ani małą“ (dom.). — 8. Pasek a Potocki. Dwa typy społeczeństwa polskiego w XVII w. (szk.). — 9. Rozwinąć myśl, zawartą w zdaniu „A jako kto może, niech ku pożytku dobra wspólnego pomoże“ (Kochanowski: Pieśń o dobrej sławie) (dom.). — 10. Troska o przyszłość Rzplitej w literaturze XVIII w. (szk.).

Klasa VIb. 1. Moja autobiografia (dom.). — 2. Reformacja polska w świetle powieści Kraszewskiego „Powrót do gniazda“ (szk.). — 3. Jeden dzień z życia rolniką polskiego 400 lat temu a dzisiaj (dom.). — 4. Jeden dzień w szkole (szk.). — 5. Ból ojcowski w „Trenach“ a w „Ojcu zadżumionych“ (dom.). — 6. Świat fantastyczny w „Balladynie“ (szk.). — 7. Pasek a Zagłoba (char. porównawcza) (dom.). — 8. Charakterystyka twórczości J. Kochanowskiego (przemówienie) (szk.).

Klasa VIIa. 1. a) Modlitwa a serce ludzkie; b) Techniczne wynalazki a szczęście ludzkości (dom.). — 2. Irracjonalizm w Balladach Mickiewicza (szk.). — 3. Znaczenie Wawelu w przeszłości i teraźniejszości (dom.). — 4. Rysy autobiograficzne w utworach Mickiewicza do r. 1829 (szk.). — 5. Świat rosyjski w III cz. „Dziadów“ Mickiewicza (dom.). — 6. „Marja“ Małczewskiego a „Grażyna“ Mickiewicza (szk.). — 7. Szkoła a życie (dom.). — 8. Komizm w „Ślubach Panieńskich“ Fredry (dom.).

Klasa VIIb. 1. Echa rozbiorów Polski we współczesnej poezji naszej (szk.). — 2. Miecz, pług i pióro w rozwoju kultury ludzkiej (dom.). — 3. Obrazy przyrody w Balladach Mickiewicza (szk.). — 4. a) Rozwinąć myśl, zawartą w słowach Wyspiańskiego: „Nam trzeba naprzód iść, choć męczy życie, a jeśli przyjdzie paść — to paść na szczycie!“ b) Potrzeba karności i poszanowanie praw w społeczeństwie (dom.). — 5. Jednostka a społeczeństwo (dom.). — 6. Dusza Europy w Księgach narodu i pielgrzymstwa polskiego Mickiewicza (szk.). — 7. a) Cywilizacyjne znaczenie wynalazków doby współczesnej; b) Rola kulturalna Polski w Europie wschodniej (dom.). — 8. Rola teatru w kulturalnym życiu narodu (szk.).

Klasa VIIIa. 1. a) Cywilizacyjne znaczenie wynalazków technicznych doby współczesnej; b) Rola obywatela w nowoczesnym państwie polskim (dom.). — 2. Dodatni i ujemny wpływ mesjanizmu na duszę narodu polskiego (szk.).

Klasa VIIIb. Grecja i Rzym jako czynniki kultury europejskiej (dom.). — 2. III cz. Dziadów, Konrad Wallenrod a Irydjon Krasińskiego (szk.).

Język niemiecki.

Klasa IVa. 1. Wie sieht das Erntefest aus? — 2. Beschreibung des Bildes: Der Bäcker. — 3. Eine Uebersetzung aus dem Polnischen. — 4. Beschreibung des Bildes: Der Schneider. — 5. Der ehrliche Tischler. (Eine Nacherzählung). — 6. Wie ich die Ferien zugebracht habe? (In Form eines Briefes). — 7. Die Arbeit der Bergleute. — 8. Das Eisen und seine Verwendung. — 9. Was macht der Reisende am Bahnhof vor der Abfahrt des Zuges? — 10. Eine Uebersetzung aus dem Polnischen. — 11. Der kluge Richter. (Eine Nacherzählung). — 12. Die Industrie in Polen.

Klasa IVb. 1. Soll alles wohl im Hause stehen, So musst du selber wohl nachsehen. (Nach dem Lesestücke: „Das Wunderkästchen“). — 2. Der Kürbis und die Eichel. (Eine Nacherzählung). — 3. Eine Uebersetzung aus dem Polnischen. — 4. Wie wurde meine Kleidung vortfertigt? — 5. In der Werkstätte eines Tischlers. (Eine Beschreibung des Bildes. — 6. Eine grammatische Uebung. — 7. Welche Handwerker werden an dem Bau einer Fabrik beschäftigt? — 8. Der Nutzen der Dampfmaschine. — 9. Was machte ich an einem Sonntage? — 10. Welche Lehren enthält das Lesestück u. d. T. „Gesundheit ist ein grosser Schatz“. — 11. Eine Uebersetzung aus dem Polnischen. — 12. Die Verkehrsmittel im 20 Jahrhundert.

Klasa Va. 1. Wie sieht es in den Alpen aus? — 2. Der Gemsjäger. (Eine Nacherzählung). — 3. Eine Uebersetzung aus dem Polnischen. — 4. Die Sitten und Bräuche am Weihnachtsabend. — 5. Berichte über die Stadt München in Form eines Briefes. — 6. Die baulichen Eigentümlichkeiten der bayrischen Häuser. — 7. Eine Uebersetzung aus dem Polnischen. — 8. Beschreibung des Bildes: „Der Sämann von Millet“. — 9. Die Einrichtungen an den deutschen Mittelschulen. — 10. Die Sage von der Donaunixe.

Klasa Vb. 1. Welche Stimmungen werden in den Alpenliedern aus „Wilhelm Tell“ zum Ausdruck gebracht? — 2. Pestalozzi und seine Verdienste auf dem Gebiete der Erziehung. — 3. Eine Uebersetzung aus dem Polnischen. — 4. Ein Erlebnis aus Schillers Kinderzeit. — 5. Der Wintersport unserer Jugend. — 6. Wie sieht das Oberammergauer Theater aus? — 7. Eine Uebersetzung aus dem Polnischen. — 8. Wie war ein Bauer in den Besitz eines Wunschringes gekommen? — 9. Die drei Baumeister von St. Lorenz. — 10. Berichte in einem Brief an die Verwandten über die interessantesten Sehenswürdigkeiten Wiens.

Klasa VIa. 1. Aus meinen letzten Ferien. — 2. Wie Rübezahl Holz fahren hilft? — 3. Weissagung einer Zigeunerin. — 4. Kaiser Barbarossa in der deutschen Volkssage. — 5. Erlkönig. (Eine Inhaltsangabe). — 6. Der Mäuseturm zu Bingen. — 7. Wie wurde Dornröschen erlöst? — 8. Beethovens Jugendjahre. — 9. Ueber die Ent-

stehung der Stadt Berlin. — 10. Das Leben und Treiben in der Grossstadt.

Klasa VIb. 1. Der Herbst und seine Freuden. — 2. Beschreibung des Bildes: Max Klinger „Beethoven“. — 3. Die Schulverhältnisse in Pforta. — 4. Goethes Geburtshaus in Frankfurt. — 5. Ueber die Bedeutung der Erfindung Johanns Gutenberg. — 6. Die Sage von der Wassernixe Lurlei. — 7. Dornröschen und die Erfüllung des Zauberspruches. — 8. Die Sage von der westfälischen Pforta. — 9. Berliner Sehenswürdigkeiten. — 10. Zur Auswahl: a) Inhaltsangabe des Gedichtes v. Chamisso: „Die alte Waschfrau“; b) Das Leben und Treiben in einem Seebade.

Klasa VIIa. 1. Das öffentliche Leben bei den Germanen. — 2. Siegfrieds Heldentaten. — 3. Mit welchen Gründen verteidigt Rudenz in Schillers „Wilhelm Tell“ seine Anhängigkeit an Oesterreich? — 4. Welche Gefühle erlebt Parzival als Kind und als Jüngling? — 5. Inwiefern ist der Apfeschuss in Schillers „Wilhelm Tell“ der Wendepunkt der Handlung? — 6. Die Parabel von den drei Ringen. (Inhaltsangabe und die Idee).

Klasa VIIb. 1. Ueber das Privatleben der Germanen. — 2. Die Lebensweise der Hunnen. — 3. Wie sahen die mittelalterlichen Turniere aus? — 4. Der erste Aufenthalt Parzivals auf der Gralburg. — 5. Wodurch wird Rudenz von Beta in Schillers: „Wilhelm Tell“ für die Sache des Vaterlandes gewonnen? — 6. Zur Auswahl: a) Welche ökonomischen und religiösen Folgen hatte für Deutschland der 30-jährige Krieg; b) Gertrud und Hedwig in Schillers: „Wilhelm Tell“.

Klasa VIIIa. 1. Wie beurteilt der Pfarrer, wie der Apotheker in Hermann und Dorothea die Neugierde der Menschen? — 2. Das Walten des Schicksals in Schillers: Kranische des Ibykus. — 3. Wodurch gelingt es der Mutter in Goethes: Hermann und Dorothea sich das Vertrauen Hermanns zu erwerben? — 4. Welche Naturbilder entwirft Lenau in seinen „Schilfliedern“. — 5. Was erreicht der Dichter damit, dass er Dorothea einen Ring an der Hand tragen lässt.

Klasa VIIIb. 1. Wodurch wurde der Konflikt zwischen dem Vater und dem Sohne hervorgerufen? (Auf Grund des II. Gesanges Goethes: „Hermann und Dorothea“). — 2. Inwiefern ist Schiller'sches Gedicht: „Die Teilung der Erde“ als eine Allegorie zu betrachten? — 3. Der Pfarrer und der Apotheker auf der Suche nach Dorothea. — 4. Bürgerliches Leben in Deutschland zu Anfang des XIX Jhts. — 5. Die Dienstfertigkeit Dorotheas, als Grundzug ihres Charakters.

Referatów i lektur prywatnych uczniów z powodu braku miejsca w bieżącym roku nie drukuje się.

POMOCE NAUKOWE.

1. Gabinet fizykalny.

W roku szkolnym 1929/30 uporządkowano zbiory fizyczne i chemiczne, które w czasie wojny światowej uległy znacznemu zniszczeniu. Uporządkowania dokonano w ten sposób, iż przedewszystkiem usunięto przyrządy zupełnie zepsute, nie dające się wogóle naprawić, oraz takie, których naprawa zbyt dużoby kosztowała, tak, że nie dokładając wiele, możnaby nabyć zupełnie nowe, bardziej współczesne i celowe.

Zbiory fizyczne tut. gabinetu, oprócz kilkudziesięciu cennych przyrządów, posiadają aparaty stare, dawno gdzieindziej wycofane z obiegu, a mające tylko pewną wartość muzealną.

Przyrządy uszkodzone częściowo przeznaczono do naprawy, którą przeprowadzono częściowo w bieżącym roku szkolnym; pozostałe zaś będą naprawione w roku szkolnym 1930/31. Po naprawieniu wszystkich przyrządów, zbiory zostaną na nowo zinwentaryzowane i w ten sposób ostatecznie uporządkowane.

W bieżącym roku szk. uzupełniono też pewne braki (wogóle bardzo znaczne szczególnie w optyce) kilkoma przyrządami najnowszo typu, a mianowicie zakupiono za cenę około 2000 zł.:

- 1) Aparat Hoffmanna do elektrolizy wody.
- 2) Voltametr Bunsena.
- 3) Elektrometr Kolbego z kondensatorem.
- 4) Dynamomaszynę na prąd stały, jedno, dwu, trójfazowy i wirowy.
- 5) Dwa ogniwa „Tytan“.
- 6) Dwa ogniwa Leclanche'a.
- 7) Układ soczewek 6 sztuk.
- 8) Okulary do lampy łukowej i Röntgena.
- 9) Dmuchawkę do robót szklarskich.
- 10) Aparat do dziurowania korków.

Uporządkowano także zbiory chemiczne, uzupełniając je odpowiednimi preparatami i odczynnikami, oraz naczyniem szklannem.

Celem należytego i przejrzystego umieszczenia zbiorów, sprawiono 3 nowe duże szafy (dzięki ofiarności Koła Rodzicielskiego za kwotę 1000 zł.), pozostałe przerobiono i odpowiednio odmalowano, tak, że obecnie zbiory pomieszczono w 10-ciu bardzo porządnym szafach (trzy pozostałe szafy będą przerobione i odnowione w roku szkolnym 1930/31).

Obecnie największą troską jest stworzenie pracowni fizycznej w tutejszym zakładzie, szczególnie dla klas wyższych. Odpowiednie kosztorysy i wykaz przyrządów do ćwiczeń przesłano do Kuratorium. — Zawiadowca: prof. Dr Salibill.

2. Gabinet przyrodniczy.

W b. roku szk. sprowadzono aparat dla filmów stojących i projekcji mikroskopowej, który oddaje wielkie usługi przy omawianiu anatomii roślin, biologii i w nauce geologii. Ponadto zakupiono pewną ilość szkła dla doświadczeń chemicznych, przeprowadzanych w kl. II i III. Również uporządkowano podręczną bibliotekę gabinetu. — Zawiadowca prof. Godowski.

3. Gabinet historyczny.

Stan inwentarza niezmieniony. — Zawiadowca prof. Greis.

4. Gabinet geograficzny.

W b. roku szk. rozdzielono zbiory dotąd wspólnego gabinetu geograficzno-historycznego, przyczem zbiory geograficzne przeniesiono do nowej sali, utworzonej przez wstawienie ścianki w jednej z dużych klas szkolnych. Praca około zbiorów polegała w tym roku na uporządkowaniu ich i częściowej naprawie (mapy i tellurjum), obecnie zaś przystępuje się do założenia rzeczowego katalogu kartkowego obrazów. Nowych map zakupiono 5 (Romer: Polska 1 : 850.000, Polska konturowa na linoleum, Romer: Francja, Wyspy Brytyjskie i Europa środkowa), obrazów 15 (do nauki o Polsce i geografii matematycznej), oraz krzywomierz. Pozatem zbiory powiększa się planowo dla celów przyszłej pracowni geograficznej, w czem liczny udział biorą uczniowie, znosząc książki, obrazki i widokówki. Zbiory zasilili między innymi: J. Jabczuga, A. Szancer, J. Neuman, A. Wzorek, T. Schweichler, J. Mullarczyk, St. Rosenberg, St. Kogut, E. i S. Schützerowie, F. i T. Szadzińscy, S. Wolf, F. Fleischer, E. Wolański, J. Zagaja, St. Kawa, L. Daniel, Z. Manaczynski, M. Borowiec. — Zawiadowca prof. Simche.

5. Gabinet archeologiczny

w tym roku nie uległ zmianie. — Zawiadowca prof. Pyrczak.

6. Gabinet rysunkowy

w tym roku również niezmieniony. — Zawiadowca prof. Czapkiewicz.

7. Biblioteka nauczycielska

Księgę inwentarza zamknięto nr. inw. 4611. — Przybyło zatem w ciągu roku szk. 1929/30 dzieł 83 w 91 tomach.

Książki nowo nabyte w roku szkolnym 1929/30.

1. **Dział ogólny:** Dybowski Roman: Stany Zjednoczone Ameryki Północnej. — Bornsteinowa Jadwiga: Jak urządzić bibliotekę szk. i dom. — Faulmann Karl: Geschichte der Schrift, dar prof. W. Peca. Rocznik 1929 „Wierchy“, organ Polsk. Tow. Tatr., dar prof. W. Arvay'a.

3. Pedagogika i dydaktyka. Red. Kucharski Wł.: Księga pamiątkowa 50-lecia gimn. im. J. Długosza we Lwowie. — Album Okręgowej Wystawy Szkolnej w Krakowie 1929. — Neapolitański S.: Zarys dydaktyki matematyki. — Czapczyński T.: Metoda ćwiczeń stylistycznych. — Praca zbiorowa: Księga pamiątkowa I gimn. w Stanisławowie. — Regulamin dla szkół ludowych król. Galicji i Lodomerji. — Meyerhofer Ernst: Der politische Verwaltungsdienst, Band IV. Das Cultuswesen, dar prof. W. Arvay'a. — Dewey John: Szkoła i dziecko. — Ostrowski Jerzy: Żywa szkoła. — Foerster Fr. W.: Szkoła i charakter. — Binet Alfred: Pojęcia nowoczesne o dzieciach. — Przanowski W.: Samorząd w szkole powszechnej. — Danyś Antoni: O wychowaniu. — Nawroczyński B.: Swoboda i przymus w wychowaniu. — Zarzecki L.: Charakter i wychowanie. — Clapared E.: Psychologia dziecka i pedag. eksper. Falski Marian: Potrzeby szkolnictwa powszechnego. — Falski Marian: Atlas szkolnictwa powszechnego. — Przyjemski Feliks: O polski system wychowawczy. — Missona K.: Z brzeskich doświadczeń wychowawczych, dar autora. — Program gimn. niższego — matematyka. — Rondthaler Adolf: Czego szkoła oczekuje od rodziców. — Kot Stan.: Źródła do historii wychowania. — Niemcówna Stan.: Nauczanie geografji w szkołach szwedz. — Bzowski Konst.: Jak uczyć o klimacie. — Czasopismo „Oświata i wychowanie”. — Zasady planu nauczania w szkołach średnich. — Haberkantówna W.: Uwagi w sprawie nauczania higieny. — Połączkówna: Atlasy krajoznawcze. Przewodnik metod. — Czyżycki W.: Jak wykonać samemu pomoce naukowe.

4. Religja. Kautz H.: Neubau d. kathol. Religions-Unterrichtes.

5. Filologia klasyczna. Sitzler Jacob: Ein ästhetischer Kommentar zu Homers Odyssee, dar prof. W. Peca. — Przychocki Gustaw: Kultura klasyczna w kulturze współcz. — Parandowski Jan: Eros na Olimpie. — Parandowski Jan: Mitologia. — Witkowski Stan.: Tragedja grecka. — Zieliński T.: Hellenizm a judaizm. — Zieliński T.: Piękna Helena.

6. Literatura polska i obca. Niwiński Jan: Wiktor i Czarny Michał (pow. scen.). — Schiller: Sämtliche Werke, dar prof. W. Peca. — Pigoń St.: Z dawnego Wilna. Szkice obycz. i liter. — Dynowska W.: Historia literatury polskiej. — Dynowska W.: Wielka literatura powsz. (Trzaska). — Rossowski St.: Pan Tadeusz. Rozbiór szczegół. — Antologia: Pieśń o Józefie Piłsudskim. — Windakiewicz St. Jan Kochanowski. — Wieleżyńska Julia: Ze studjów nad Asnykiem. — Żeromski St.: Wczoraj i dziś. — Adamczewski St.: Serce nienasycone. (O Żeromskim). — Zieliński T.: Idea Polski w dziełach Sienkiewicza. — Gofębiowski K.: Psychologia twórczości Słowackiego.

7. Językoznawstwo. M. Arct: Słownik wyrazów obcych (31.000). Szober St.: Życie wyrazów. (Dod. do języka polsk.).

8. Geografia. Świątkowski W.: Podlasie. Wycieczka krajoznawcza. — Czasopismo „Ziemia“ Org. Polsk. Tow. Krajozn. — Chmielewski J.: Tatry wysokie. Przewodnik. — Punicki St.: Zagadnienia turystyki w Polsce. — Urząd statyst.: Atlas statystyczny Rzpłtej Polskiej. — Liga Morska: Morze w życiu Polski. — Czasopismo „Wiadomości konserwatorskie“. Dod. do „Ziemi“.

9. Historia. Askenazy Szym.: Łukasiński. Tom I—II. — Łowmiańska M.: Wilno przed najazdem mosk. 1655. — Chevalieer Zeleni: Leben d. Prinzessin Guendaline Borghese, dar prof. W. Arvaya. Arnold St.: Polska w rozwoju dziejowym. — Tymieniecki K.: Cechy moralne narodu jako wynik historii. — Kulisiewicz Fr.: Polacy w Czechosłowacji. — Bukowski K.: Ignacy Mościcki. — Brückner Al.: Dzieje kultury polskiej. — Srokowski Konst. Upadek imperjalizmu Austrii.

11. Matematyka. Florczyk H.: Trójmian kwadratowy i dysk. równ. II. st. — Czasopismo Parametr. Czasopismo matem. — Sierpiński W.: Zarys teorii mnogości.

12. Przyroda. Antoniewicz J.: Ćwiczenia i obserwacje biolog. w ogrodzie. — Sokołowski M.: O wprowadzeniu ochrony przyrody do szk. — Czerwiński K.: Korzenionózki — Rhizopoda. — Tworkowska Janina: Aloes. Jako materiał do ćwiczeń. — Zgórski K.: Higjena. Podr. dla szk. śr. — Krzemicki Leon: O chorobach wenerycznych i higjenie życia.

13. Fizyka. Chemja. Meteorologia. Tomaschek R.: Grimsehl Lehrbuch d. Physik — Praca zbiorowa: Fizyka współczesna. T. III.

16. Rolnictwo. Gospodarstwo. Raporty gospodarcze konsulatów Rzpłtej. — Bartel K.: Wykresy charakteryzujące życie gospodarcze Polski.

Wszystkim Ofiarodawcom składa Dyrekcja najserdeczniejsze podziękowanie. — Zawiadowca prof. Wojtasiewicz.

Biblioteka uczniów.

W roku 1929/ 30 prowadzono bibliotekę uczniów w dwóch oddziałach: dla klas niższych opiekun prof. A. Indyk, dla klas wyższych prof. K. Bernacki. W bieżącym roku przybyło 234 dzieł. Dzieła nowonabyte oprawiono. Wypożyczano dwa razy w miesiącu regularnie.

Obraz czytelnictwa.

Klasy	Ia	Ib	IIa	IIb	IIIa	IIIb
Liczba czyt.	39	37	22	21	23	24
Dzieł wyp.	260	305	236	237	310	211
Tom. wyp.	264	307	238	239	312	214

Klasy	IVa	IVb	Va	Vb	VIa	VIb	VIIa	VIIb	VIIIa	VIIIb	Razem
Liczba czyteln.	23	28	21	25	22	20	27	25	23	27	407
Dzieł wypoż.	160	130	166	237	130	209	293	316	453	443	4096
Tomów wypoż.	145	172	144	503	377	394	619	174	354	202	4658

Lekcje pokazowe.

Dnia 17 października 1929 odbyła się lekcja pokazowa z jęz. niemieckiego w kl. IIIb w obecności WP. Wiz. Wł. Wierzbickiego, wszystkich fachowców zakładu tutejszego i zaproszonych gości z innych zakładów. Referentem był naucz. Eilmes, koreferent, prof. Szymański. Taką lekcją pokazową z geografii w kl. Vb odbyła się w dniu następnym, której referentem był naucz. Simche, koreferentem prof. Godowski. Dnia 9 stycznia odbył lekcję pokazową z jęz. łacińskiego w kl. VIIa prof. Bulanda, koreferentem był prof. Gieron. W dniu 1 kwietnia miał lekcję pokazową z matematyki w kl. IVa prof. Arvay, koreferentem był prof. Sobolewski. Ponadto profesorowie tut. zakładu brali wraz z Dyrektorem udział we wszystkich lekcjach pokazowych urządzanych w innych zakładach.

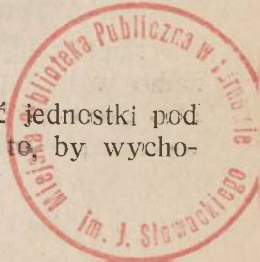
Język francuski.

W bieżącym roku odbywały się również lekcje jęz. francuskiego, opłacane przez samych uczniów, pobierających lekcje. Udział brali uczniowie klas I—VI w liczbie 10. Lekcje odbywały się dwa razy tygodniowo pod kierownictwem p. Dr Ludmiły Kitay'ówny, naucz. tut. pryw. gimn. żeń. im. E. Orzeszkowej w I półroczu, a p. Zofji Kutybianki, naucz. tut. państw. Szkoły Handlowej w II półroczu.

V. WYCHOWANIE.

a) Wychowanie religijno-moralne.

Zakład przejęty troską, by w świat wypuszczać jednostki pod każdym względem wartościowe, starał się usilnie o to, by wycho-

wanie religijno-moralne należycie było uwzględnione, by młodzież katolicka poznała zasady wiary i moralności i te zasady umiejętnie a konsekwentnie wprowadzała w życie codzienne. Wysiłki księży katechetów i grona nauczycielskiego o tyle były uwieńczone dodatnim wysiłkiem, że wybryków i zwłóknień moralnych prawie że nie było, młodzież myśli religijnie, narodowo i państwowo.

W wychowaniu religijno-moralnem stosowano obok środków naturalnych (nadzór, pouczenie, odwiedzanie w mieszkaniach, kontakt z rodzicami, lektura religijna etc.) i środki nadprzyrodzone. Młodzież całego zakładu przystępowała 3 razy w roku do Sakramentów św.; oprócz tego dobrowolnie uczciła dzień Patrona zakładu św. Stanisława Kostki uroczystem nabożeństwem, spowiedzią i Komunią św. Gorliwsi uczniowie brali udział prywatnie w nabożeństwach majowych i październikowych, od kilkunastu lat odprawianych wyłącznie dla młodzieży męskiej w kościele Księży Filipinów. W okresie wielkanocnym odbyły się rekolekcje; nauki rekolekcyjne wygłaszał dla uczniów starszych ks. Dr Józef Młodochowski, dla młodszych ks. Jan Pabis, katecheta pomocniczy. Na nabożeństwach szkolnych śpiewali prawie wyłącznie uczniowie unisono. Pieśni potrzebne przygotowywali księża katecheci na godzinach szkolnych okazynie. Z działu religijnego biblioteki gimnazjalnej korzystało uczniów 113, wypożyczyli książek 253.

b) Sodalicja marjańska.

Przy końcu roku szkolnego sprawozdawczego liczyła Sodalicja członków 32 (bo odeszło po złożeniu egzaminu dojrzałości 5 maturzystów). Do Sodalicji należeli uczniowie od kl IV do VIII. Prefektem Sodalicji był uczeń kl. VIIb Kazimierz Szpara. Zebrań ogólnych odbyło się 9, na których wygłosili sodalisi referaty treści religijno-moralnej.

Wydział sodalicyjny zebrał się 10 razy. Nabożeństw wspólnych było 7, Komunii wspólnych 8. Wszyscy sodalisi prenumerowali czasopismo związkowe „Pod znakiem Marii“.

Do kółka misyjnego należało uczniów sodalisów 11 i tu odbyły się 4 zebrania z odpowiednimi referatami. Na cele misyjne złożyli uczniowie całego zakładu 101.76 zł. — ofiary dobrowolne. Na zjazd sodalisów-uczników z całej Polski, który się ma odbyć 2 lipca b. r. w Częstochowie, wyjeżdża sodalisów 12. — Moderatorem Sodalicji jest ks. Jan Paciorek, katecheta zakładu.

c) Sprawozdanie nauczyciela religii mojżeszowej.

Nauki religii udzielano w 8 oddziałach 8 godzin tygodniowo, ponadto w każdą sobotę odbywały się egzorty osobne dla uczniów klas niższych i wyższych w sali na ten cel przez Dyрекcję gimn. wyznaczonej, w języku wykładowym polskim. Dla uczniów 13-let-

nich „Bar Micwa“ wygłaszano okolicznościowe kazania. Pismo św. i hebrajskie modlitwy tłumaczono na język polski. Opracowano zasady wiary i moralności na podstawie Pisma św. (w kl. I—IV) i etykę judaizmu (w kl. V—VIII), Pięcioksiąg Mojżesza z komentarzami (w kl. I), księgi proroków i psalmy (w kl. II), ks. królów (w kl. III), historję i literaturę żydowską ze szczególnem uwzględnieniem historii Żydów w Polsce (w kl. IV—VII), geografję starożytnę i nowożytną Palestyny (w kl. I—VI). Przy nauce historii i geografji Ziemi św. rysowano szkice poglądowe i mapy. Wykonano też modele ruchomego Przybytku św., naczyń do służby Bożej i napierśnika wyrocznego, pozatem plastyczne mapy Ziemi świętej z gipsu, plasteliny i gliny. (Olbrzymi model świątyni wykonał uczeń kl. Ib Leon Storch). Prace te wykonali uczniowie bardzo starannie i z zamięłowaniem.

Celem przyzwyczajenia uczniów do samodzielności, wprowadzono wygłaszanie referatów; uczniowie wygłosili 9 referatów. Opracowanie referatów było bardzo sumienne, a wygłoszenie prawie bez zarzutu. Dyskusja po wygłoszeniu każdego referatu świadczyła o wielkiem zainteresowaniu tematem wszystkich obecnych uczniów.

Do utrwalenia kazań w pamięci uczniów przyczyniły się związane piśmienne sprawozdania, do których zobowiązano uczniów. Jako tematy do innych wypracowań piśmiennych posłużyły przypowieści Salomona i sentencje moralne uczonych.

Celem nakłonienia uczniów do zgodnego współżycia, rozsądzano spory między nimi powstałe, przyczem praktycznie objaśniano przykazania z bardzo dobrym skutkiem. — We wszystkich oddziałach uczono o obowiązkach względem Ojczyzny, P. Prezydenta Rzeczypospolitej i Władz.

W nabożeństwach z okazji uroczystości narodowych brali udział uczniowie wszystkich oddziałów.

W myśl § 39 nowego regulaminu gimnazjalnych egzaminów dojrzałości, wszyscy abiturjenci zwolnieni zostali od ustnego egzaminu z religii na podstawie szczegółowego powtórzenia całego materiału naukowego w ostatnim roku nauki i pracy piśmiennej z bardzo dobrym wynikiem.

W myśl rozp. Min. W. R. i O. P. z 5 września 1929 Nr. 1 Prez. 4679/29 zaznajomiono młodzież z treścią pozdrowienia dzieci angielskich, skierowanego do dzieci szkół całego świata — podczas okolicznościowego kazania.

Jakób Wachtel, dyplom. naucz. rel. mojż.

d) Wycieczki.

Naukowe: W związku z nauką w salach szkolnych odbyto szereg wycieczek i lekcji w polu. Urządzono kilka przechadzek w obrę-

bie miasta już to celem poznania starego miasta i dzielnic nowszych (kl. Ib p. Simche), lub analizy poszczególnych dzielnic miasta z wieży katedralnej (kl. IVb p. Simche), już też do gazowni (kl. IIIb prof. Godowski), zakładów przemysłowych i instytucyj użyteczności publicznej (kilka klas wyższych, prof. Salibill). Odbyto również szereg wycieczek w okolice miasta i tereny odleglejsze, które miały na celu pokazanie młodzieży rozmaitych form z zakresu geografii fizycznej i człowieka, botaniki i zoologii. I tak kl. VIab z prof. Godowskim przemaszerowały przez Błonie, Szczepanowice do Pleśny i zpowrotem do Tarnowa — km. 30, kl. Vb z Pleśny przez Wał do Gromnika (p. Simche km. 17), kl. IIa przez Tarnowiec i Zawadę i zpowrotem do Tarnowa km. 8 (p. Simche), kl. VIb z Pleśny przez Lichwin, Brzozową do Ciężkowic 25 km. (prof. Godowski), kl. IIIb z Pleśny przez Lichwin do Tarnowa 25 km (prof. Godowski), kl. Ib przez Gumniska do Zawady 8 km. (p. Simche), kl. VIa przez Zawadę, Łekawicę, Łowczówek, Radlną, Nowodworce do Tarnowa 30 km. (prof. Godowski), kl. IVab z Ciężkowic przez Zborowice do Gromnika i koleją do Tarnowa (prof. Wojtasiewicz i Pyrczak).

Wycieczek innego typu urządzono 3, a to do kopalni w Wieliczce kilka klas (prof. Salibill, Szymański i Struzik), oraz dwie do Krakowa celem poznania zabytków miasta i wzięcia udziału w przedstawieniu „Zemsty“ (kl. VIb prof. Bolek, kl. Va, VIb, VIIab prof. Szymański).

Pozatem urządzono 4 wycieczki dalsze: 4-dniową na Powszechną Wystawę Krajową w Poznaniu i do Gniezna (dyr. Kargol, prof. Górzejewski i Pec), 3-dniową w Beskidy Zachodnie, koleją do Grybowa, poczem pieszo do Hanczowy i Wysowy, przez Tylicz do Krynicy i przez Muszynę do Żegiestowa (uczniów 24 z kl. VIb, prof. Arvay i Godowski), 3-dniową w Pieniny, koleją do Rytra, poczem pieszo przez grzbiet Prehyby, Skałki do Krościenka, w drugim dniu zwiedzenie Pienin i łądziami do Sromowiec, wreszcie powrót przez Jaworki, Obidę, jar Czerczański do Piwnicznej (około 80 km., uczniów 16 z kl. IIIb, prowadzący prof. Godowski i Indyk), 3-dniową do Tatr 12 uczniów, prowadzący prof. Arvay.

Rozrywkowe. Prócz licznych przechadzek z wychowawcami odbyto szereg wycieczek dnia 5 czerwca, który był przeznaczony na wycieczki. I tak kl. Ia (prof. Skorupka) udała się do Pleśny, kl. Ib (prof. Gierciń), kl. Va (prof. Bernacki i Pec) do Czarny, kl. IIab (prof. Jarosz i Simche z Pleśny przez Woźniczną, Łekawicę i Zawadę do Tarnowa, kl. IIIa (p. Eilmes) do Pleśny, kl. VIa (prof. Bolek) do Koszyc, reszta zaś klas odbyła wspomniane już wyżej wycieczki dalsze.

Wspomnieć jeszcze należy wycieczkę do Łowczówka drużyny harcerskiej w dzień Zaduszny na cmentarz legionistów, gdzie ubrano groby i złożono wieńce.

W ostatnim tygodniu nauki odbył prof. Róg wycieczkę z kl. IIIa do tutejszej Szkoły Ogrodniczej, gdzie oglądali uczniowie hodowlę jedwabnika.

Inne wycieczki wyszczególniono w dziale wychowania fizycznego i Koła Krajoznawczego.

e) Chór gimnazjalny.

W zakładzie istniał chór gimnazjalny, złożony z 60 uczniów, który śpiewał na uroczystościach szkolnych, jak rozpoczęcie i zakończenie roku szk., w dzień Patrona zakładu, w okresie świąt Bożego Narodzenia (kolędy), tudzież w inne dni. Nadto występował na poranku ku czci Młodej Polski (patrz Kronika zakładu) i ku uczczeniu 400-mej rocznicy urodzin Jana Kochanowskiego (również patrz Kronika zakładu).

Oprócz tego chóru związał się w II półroczu chór międzyszkolny mieszany żeński, liczący ponad 80 uczniów i uczenic, który koncertował na uroczystości 3 maja, urządzonej dla wszystkich szkół w Sokole, tudzież na festiwalu na pl. Kazimierza, urządzonym przez Komitet Obywatelski. — Kierownik naucz. Tukacz.

f) Sprawozdanie Czytelni uczniów.

Czytelnia jest jednostką autonomiczną w łonie gimnazjum. Celem jej jest budzenie życia towarzyskiego, kulturalnego i uzupełnianie wiedzy, która nie jest objęta programem szkolnym, ale równocześnie jest zgodna z wymaganiami państwowości polskiej. Uznane spotkało młodzież zorganizowaną w Czytelni z ust JW Pana Wizytatora Wierzbickiego, który miał sposobność przysłuchać się obradom.

Uroczyste otwarcie Czytelni nastąpiło z początkiem roku szk. wśród licznie zebranej młodzieży. Przemówienie wygłosił prof. Gierón, opiekun Czytelni i jej prezes Bielatowicz. Obchodzono uroczystości 150-ną rocznicę zgonu Kaz. Pułaskiego z programem: Hymny, ście 150-ą rocznicę zgonu Kaz. Pułaskiego z programem: Hymny słowo wstępne prez. Bielatowicza, odczyt Klicha (ucz. VIIIb), deklamacja ucz. Kawalca kl. VIa (Romanowski: Savannah), produkcje orkiestry.

2) Obchód święta narodowego odzyskania Niepodległość. Po uroczystem nabożeństwie odbył się poranek, którego program wypełniły przemówienie prezesa i deklamacje okolicznościowe.

3) W 99 rocznicę wybuchu powstania listopadowego wygłosił odczyt uczeń Kudłacik (kl. VIIa).

4) 2 maja odbył się wieczorek ku czci rocznicy Konstytucji 3-go Maja. W skład programu weszły: przemówienie prezesa, odegranie pieśni narodowych i deklamacja.

19 marca przemawiał prof. Gieroi o znaczeniu Marszałka Piłsudskiego w walce o niepodległość.

W bieżącym roku szk. wygłosili członkowie Czytelni około 30 referatów.

Przy Czytelni były czynne koła: filologiczne, literackie i historyczne.

W b. r. szkolnym młodzież tut. gimnazjum zawiązała Koło Młodzieży Polskiego Czerwonego Krzyża. Na kilku posiedzeniach Koła wygłoszono referaty przeważnie z dziedziny higieny.

Opiekunem koła był prof. Greis.

Ponadto nie zaniedbywała Czytelnia i sportu. Odbyły się turnieje: szachowy i tenisu stołowego.

Czytelnia jest otwarta codziennie od godz. 16 do 19. Zapatrzona jest w dzienniki i liczne czasopisma. Biblioteka jej liczy 384 dzieł w 503 tomach. Dochody czerpie z wkładek członków, których liczy 150.

Stan kasy Czytelni.

Dochód:

Pozostałość z r. 1928/29	27.53 zł.
Wkłádki	198.50 zł.
Z tenisu stołowego	10.20 zł.
Inne	2.75 zł.
Razem	238.98 zł.

Rozchód:

Prenumerata gazet	100.40 zł.
Zwrot pożyczki K. O. M.	34.— zł.
Oprawa roczników	22.— zł.
Nagrody za turnieje	28.50 zł.
Inwestycje	17.— zł.
Wydatki administracyjne	6.55 zł.
Razem	212.45 zł.

Pozostałość kasowa	26.53 zł.
------------------------------	-----------

Nowacki Franciszek, skarbnik.

Bielatowicz Jan, prezes.

g) Sprawozdanie Kasy Oszczędności uczniów.

W roku bieżącym zainteresowanie się kasą zmalało, co obrazuje minimalna suma wkładek i niewielka pożyczek. Niekorzystne te objawy tłumaczą się zakładaniem oszczędności klasowych. Ogólna ilość członków jak w roku poprzednim 112, obrót do 20 czerwca 2202 zł. 84 gr.

Licząc tylko ubiegły rok szkolny, przedstawia się zestawienie kasowe, jak następuje:

Zwrot poż. i odsetek 98.45 zł., wkładki 15 zł., razem 113.45 zł.
Wybrano wkładkę 97.65 zł., pożyczki 8 zł., saldo 7.80 zł., razem 113.45 zł.

Kasa potrzebuje propagandowego poparcia.

Jan Bielatowicz, skarbnik.

h) Koło krajoznawcze

utworzone w bieżącym roku, zostało przekształcone z kółka turystyczno-krajoznawczego, założonego ub. roku szk. w łonie Czytelni uczniowskiej. Koło przystąpiło do ogólnopolskiej organizacji z centralą w Krakowie — do Komisji Kół Krajoznawczych Młodz. Szkol. Pol. Tow. Krajoznawczego. Praca w kole polegała głównie na wygłaszaniu referatów (Bielatowicz: Parki narodowe Polski, Gorce, Górny Śląsk, kościoły Tarnowa; Silbiger: Stosunki gospodarcze Polski; Bielatowicz: Historia tarnowskiej kollegiaty), na zbieraniu materiałów do opracowania wsi Zawady (wycieczki badawcze, fotografowanie), na gromadzeniu zbiorów krajoznawczych siłami członków.

Wycieczek odbyto kilka: do Zawady, celem jej opracowania, całodzienną na Wał z powrotem przez Kłokową, Radlną, Tarnowiec, — do Mościc i ujścia Białej do Dunajca, — po starem mieście, na wieżę katedralną i ratuszową (kier. prof. Simche, uczestników 31), oraz trzydniową w Tatry pod kierunkiem prof. Arvaya.

Celem uczczenia pamięci piewcy Podhala, zmarłego Wład. Orkana, wygłosił prezes Bielatowicz wspomnienie pośmiertne, jak również wysłano do rodziny depezę kondolencyjną. — Przystąpiono do założenia biblioteki krajoznawczej, która z końcem roku liczy tomów 12. Prenumerowano: Orli Lot, Tatarnika, Przegląd Zdrojowc-Kapielewy, Przyrodę i Technikę, Wszechświat, Kosmos (niem.), Przegląd Sportowy, oraz otrzymywano Wierchy.

Członków liczy koło 70. — Opiekę nad kołem sprawuje prof. Simche.

i) Wychowanie fizyczne.

Metodyczną, ćwiczenia cielesne odbywały się w 2 godzinach tygodniowo dla każdego oddziału — klas 8, oddziałów 16. 3-cią godzinę ćwiczeń cielesnych przeznaczono na zabawy i gry ruchowe, sporty i lekką atletykę, przy której potępiano wszelkie dążenia do zdobywania rekordów atletycznych, jako szkodliwie oddziałujących na serce i cały uszroj. W trosce o jak najbardziej racjonalne i higieniczne korzystanie z ćwiczeń cielesnych, uprawiała je młodzież w kostjumach ćwiczebnym. W pogodnych dniach ćwiczenia cielesne odbywały się na wolnem powietrzu — dziedzińcu szkolnym, zaopatrzonym w przyrząd do skrapiania wodą. W porze zimowej i w dniach słotnych prowadzono je w sali gimnastycznej, odpowia-

dającej warunkom higienicznym i wyposażonej w odpowiednią ilość które pod względem zdrowotnym wpływają korzystnie na zwiększenie pojemności płuc, prawidłową pracę serca i t. d., a pod względem wychowawczym przyczyniają się do wyrobienia kultury, woli, odwagi, dokładności w działaniu i umożliwiają wprowadzenie szlachetnego pierwiastka współzawodnictwa. Każda lekcja była prowadzona według zgóry ułożonego planu. W skład każdego toku lekcyjnego wchodziły ćwiczenia cielesne ze systemu Linga i niektóre z ćwiczeń J. Thulina, a poza tem dla starszych uczniów umiejętnie dobrane ćwiczenia cielesne, przygotowujące organizm do lekkiej atletyki, szermierki, rzutu granatem, pływania i t. d. Ćwiczenia te dostosowane były do wieku fizjologicznego młodzieży, różnych warunków pracy i innych zajęć szkolnych. Przytem wskazywano ćwiczącym odpowiednie zabiegi do codziennego przerabiania tychże bez udziału wychowawcy fizycznego poza godzinami szkolnymi w domu lub na boisku. Również uwzględniane były wycieczki piesze, pogadanki higieniczne, pouczenia o prawidłowym oddychaniu, celu ćwiczeń oddechowych, fizjologii pracy mięśniowej, patologii pracy mięśniowej, kąpielach słoneczno-powietrznych, nadużyciach tytoniu i alkoholu, przemęczeniu serca i t. p. Pokazywano, jak należy prawidłowo siedzieć, zwłaszcza przy pisaniu i wyjaśniano w sposób poglądowy, jak powstaje naukowe szkolne skrzywienie kręgosłupa i co pewien czas zachęcano lub prowadzono młodzież do kąpieli.

Zabawy i gry ruchowe odbywały się w godzinach popołudniowych w miesiącach: jesiennych, wiosennych i letnich na 2-morgowym boisku szkolnem, podzielonem na pola do gry w piłkę koszykową, dłoniówkę, palanta, kwadranta i kort tenisowy. Z gier uprawiano w klasach niższych: dłoniówkę, szczypiórniaka, kwadranta i palanta, a w klasach wyższych: koszykówkę, hazenę i tenis. Organizacja gier polegała na stałych drużynach klasowych, które urządzały rozgrywki pomiędzy sobą dla większego zainteresowania grami. Sekcja lekkoatletyczna uprawiała: biegi, skoki, rzuty dyskiem, oszczepem i kulą. W miesiącach zimowych ćwiczone na górze św. Marcina biegi zjazdowe na nartach i jazdę na saneczkach. Ślizganie uprawiała młodzież na sztucznej ślizgawce w Sokole oraz okolicznych stawach. Dla niezamożnej młodzieży zorganizowaną była wypożyczalnia łyżew, nart i saneczek. Młodzież zajmuje się sportem, tworzy kółka sportowe, uprawiając następujące rodzaje sportów: kolarstwo, grę w tennis, turystykę, piłkę nożną, oraz sporty zimowe: narciarstwo, ślizganie i saneczkowanie. Z końcem czerwca 1929 r. w podokręgowych zawodach szkolnych i przysposobieniu wojskowem nasze 4 drużyny zdobyły następujące miejsca: w grze w tennisa I m., w grze w palanta i w pięcioboju II m., a w zawodach hufca szkolnego w grze w dłoniówkę I m.

Wojskowy hufiec szkolny, zorganizowany celem przygotowania młodzieży szkolnej do służby wojskowej, liczył 60 uczniów klas wyższych, fizycznie zdolnych i zdrowych, którzy z prawdziwym zainteresowaniem starali się nabyć jak najwięcej wiadomości wojskowych.

Na program przysposobienia wojskowego składają się: a) wychowanie fizyczne, b) szkoła strzelecka i nauka o broni, c) granatierka i szermierka, d) ćwiczenia polowe w połączeniu z terenoznawstwem i kartografią wojskową, e) strzelanie ostre. Wyszkołeniem fachowem zajmował się p. St. Głowacki, por. 16 p. p.

W uroczystościach hufiec szkolny brał udział obok formacji wojskowych: w dniu imienin pierwszego Marszałka Polski Józefa Piłsudskiego i w dniu Konstytucji 3 Maja.

Z okazji imienin Marszałka Polski J. Piłsudskiego, Konstytucji 3 maja i święta P. W. odbyły się zawody w strzelaniu z broni małoskalibrowej, w których zdobyli nagrody następujący uczniowie: Oleś Józef kl. VIa otrzymał kałamarz z brązu, Pomeranz Oswald kl. VIa dyplom, Padło Stefan kl. VIb budzik, Marossanyi Jan kl. VIa budzik, Jeż Józef kl. IVa zegarek, a 2 drużyny biorące udział w zawodach P. W. a) w grze w dłoniówkę zdobyła II miejsce, b) w grze w koszykówkę III miejsce.

Celem zaś dalszego wyszkolenia się wojskowego zgłosiło się za zezwoleniem rodziców i Dyrekcji zakładu 19 uczniów do wzięcia udziału w letnich obozach P. W., które w czasie wakacyj będą zorganizowane w pobliżu Starego Sącza.

Nauczycielem ćwiczeń cielesnych, zabaw i gier ruchowych w kl. I—VIII był Władysław Struzik, zaś opiekunem hufca szkolnego do 15 marca był naucz. Wł. Struzik, a od 15 marca prof. Stanisław Szymański.

Sala gimnastyczna. W b. r. szk. z funduszu zabaw i gier ruchowych zakupiono następujące przybory sportowe: 2 pary nart buczynowych, 1 parę nart jesionowych, 3 oszczepy jesionowe, 5 oszczepów bambusowych, 3 dyski jesionowe, 1 kulę żelazną, 4 pary bucików do biegów i skoków, 1 siatkę do dłoniówki, 1 piłkę do dłoniówki, 1 piłkę do koszykówki i 1 siatkę do tenisu. — Zawiadowca naucz. Wł. Struzik.

k) Sprawozdanie II drużyny harcerskiej im. por. Sz. Mohorta.

Z początkiem roku szkolnego 1929/30 liczyła drużyna 24 członków. W drużynie istnieją 3 zastępy, mianowicie: jeden zastęp, złożony z harcerzy starszych, a dwa zastępy z harcerzy młodszych. Zbiórki poszczególnych zastępów odbywały się dwa razy na tydzień. W każdą niedzielę podczas raportu odczytywano rozkazy Komendy Chorągwi hufca, oraz drużyny. Raz w tygodniu odbywały się pod przewodnictwem drużynowego posiedzenia Rady drużyny.

Na zbiórkach zastępów przygotowywano się do odpowiednich stopni harcerskich, albo przyozdabiano izbę. Gdy sprzyjała pogoda, udawały się zastępy w okolice miasta, aby odetchnąć świeżym powietrzem, poznać i pokochać przyrodę. Dnia 25 maja urządziła drużyna całodzienną wycieczkę na polanę św. Jerzego, a w czasie Zielonych Świąt odbyła się wycieczka łodziami do Melsztyna, w której wzięli udział harcerze starsi. Drużyna posiada własną bibliotekę, liczącą przeszło 400 tomów, z której korzystają członkowie drużyny. Biblioteka wypożyczała książki raz w tygodniu, t. j. w niedzielę. Z początkiem roku szkolnego starsi harcerze zajęli się dostarczeniem poszczególnym klasom zeszytów szkolnych, co przyniosło drużynie pewien dochód. Oprócz tego drużyna zajmowała się oprawianiem i obcinaniem książek, oraz sprzedażą „makulatury”, t. j. flaszek i pudełek z pasty etc. — We wrześniu staraniem Dyrekcji odmalowano izbę harcerską, poczem przyozdobieniem tejże zajęły się wszystkie zastępy. Podczas wakacyj szkolnych wysłała drużyna do Rytra 10 swych członków do obozu pierwszej drużyny, oraz 3 członków do obozu trzeciej drużyny w okolice Wilna.

Obrót kasowy drużyny.

Dochód:

Pozostałość z ubiegłego roku	62.— zł.
Wkładki członków	23.— zł.
Ze sprzedaży zeszytów	30.— zł.
Ze sprzedaży makulatury	27.— zł.
Z biblioteki	1.— zł.
Razem	143.— zł.

Rozchód:

Wkładki do Komendy Chorągwi	26.75 zł.
Wkładki do Naczelnictwa Z. H. P.	29.60 zł.
Wyrównanie zaległego pogłównego	37.— zł.
Obóz dla jednego członka	36.— zł.
Wyjazd do Krakowa	12.— zł.
Razem	141.35 zł.

Pozostaje na rok szk. 1930/31 2.75 zł.

Władysław Struzik, opiekun drużyny.

1) Sprawozdanie lekarza szkolnego.

Dr Kowalski zbadał we wrześniu wszystkich uczniów na obecność chorób zakaźnych, jąglicy i t. p., następnie w ciągu roku szk. zbadał szczegółowo wszystkich uczniów, zwracając tymże lub ich

rodzicom uwagę na znalezione wady lub choroby i doradzając usunięcie tychże.

Wskutek tej dorady zapatrzyło się 12 uczniów w szkła i kilku poddało się operacji usunięcia zbyt wielkich migdałków, polipów nosowych i t. d.

Z bezpłatnego ambulatorjum dentystycznego, wprowadzonego w życie przy końcu ubiegłego roku szk. korzystało 280 uczniów.

Z chorób zakaźnych były w b. r. szk. następujące wypadki: zapalenia migdałków 17, grypy 4, świnki 3, nieżyty szczytów płuc 7, tyfusu 1, gruźlicy gruczołów 2, wszystkie o przebiegu łagodnym.

Lekarz szkolny wygłosił w ciągu roku szk. około 40 pogadamek z zakresu higieny, starając się wpoić w młodzież pierwsze zasady higieny osobistej i objaśniając ich o chorobach zakaźnych, gruźlicy, szkodliwości używania tytoniu, alkoholu i t. p. Ponadto wykładał higienę w kl. VII według planów M. W. R. i O. P.

Sprawował także stały nadzór nad ćwiczeniami fizycznymi młodzieży, zwalniając od tychże chwilowo lub na czas dłuższy uczniów chorych.

Stan higieniczny zakładu dzięki temu, że w czasie wakacyj zakład częściowo odmalowano, a w czasie wakacyj i feryj świątecznych gruntownie oczyszczono i podłogi trzykrotnie zapuszczano zaprawą pyłochłonną — utrzymał się na odpowiednim poziomie.

m) Rachunek „Pomocy” koleżeńskiej“

za rok szkolny 1929/30.

(Stan z dniem 1 czerwca 1930).

Dochód:

Pozostałość z roku 1928/29	484.43 zł.
Koło Rodzicielskie	800.— zł.
Prof. Wojtasiewicz z okazji ur. Bema	39.30 zł.
Ks. Paciorek	10.— zł.
Prof. Pec	15.— zł.
Odsetki	8.70 zł.
Zwroty pożyczek	175.50 zł.
Razem	1532.93 zł.

Rozchód:

Lekarstwa	18.13 zł.
Książki	273.77 zł.
Mieszkanie	165.— zł.
Zapomogi	109.— zł.
Pożyczki	250.— zł.
Opłaty szkolne	220.— zł.

Obuwie	86.— zł.
Ubranie	109.— zł.
Dożywianie	50.— zł.
Pozostaje na rok następny	252.03 zł.

Wszystkim P. T. Ofiarodawcom — w szczególności Kołu Rodzicielskiemu — składa serdeczne „Bóg zapłać“

Ks. Jan Paciorek, skarbnik „Pomocy koleżeńskiej“.

n) Pomieszczenie uczniów.

Uczniowie mieszkali przeważnie u rodziców, część (86) mieściła się na stancjach prywatnych, które pozostawały pod nadzorem Dyrekcji i były odwiedzane przez członków grona nauczycielskiego, względnie członków Koła Rodzicielskiego, niewielka zaś liczba (około 40) mieszkala w bursach, a to 26 w t. zw. Małym Seminarjum, utrzymywanem przez Najprzewielebniejszego Księdza Biskupa Dra Leona Wałęgę, kilkunastu w bursie im. św. Kazimierza pod kierunkiem katechety gimn. II, ks. Dra Młodochowskiego i w internacie św. Józefa pod kierunkiem ks. Prałata Dra J. Lubelskiego. Ponadto około 60 uczniów dojeżdżało lub dochodziło z dalszych i bliższych okolic w odległości 2—10 km.

o) Flota Narodowa i L. O. P. P.

Dając wyraz zrozumieniu dla spraw państwa, niektóre klasy wpisały się jako jednostki na członków stowarzyszenia „Flota Narodowa“, a to kl. Ia i b, IIa, VIa i b, VIIb, nadto pojedynczo uczeń Mołoi (kl. Ib), przyczem tytułem wkładek złożyły 35 zł. Nadto kl. Ia złożyła na fundusz L. O. P. P. 3.20 zł.

p) Sprawozdanie opiekuna orkiestry gimnazjalnej.

I w bieżącym roku szkolnym była uruchomiona dęta orkiestra gimnazjalna. Należało do niej 35 uczniów z klas IV—VIII. Orkiestra brała udział w uroczystościach państwowych, urządzanych przez Komitet Obywatelski, a także w tych, które zakład obchodził w swych murach. Ze szczególnem uznaniem podkreśla Dyrekcja bardzo czynny udział abiturjentów tegorocznych, którzy nawet po złożeniu egzaminu dojrzałości uczęszczali chętnie na próby i występy do końca roku, a zwłaszcza uczeń kl. VIIIb, Stanisław Sydor, był wzorem dla wszystkich. — Nauczycielem orkiestry był p. Böhm, zastępca kapelmistrza orkiestry 16 p. p. w Tarnowie, a niestrudżonym opiekunem prof. J. Pyrczak. — Na pokrycie kosztów utrzymania orkiestry złożyli profesorowie zakładu w całym roku szk. 200 zł., a wszystkie klasy sumy następujące: Ia 88.35 zł., Ib 60 zł., IIa 67.80 zł., IIb 51 zł., IIIa 32.30 zł., IIIb 24 zł., IVa 52 zł., IVb 52 zł., Va 58.25 zł., Vb 57 zł., VIa 76 zł., VIb 76 zł., VIIa 47.50 zł., VIIb 12.50 zł., VIIa 52.50 zł., VIIIb 46.25 zł.

VI. KOŁO RODZICIELSKIE.

W tym roku szk. również współpracowało z Gronem naucz. nad dobrem młodzieży Koło Rodzicielskie. Na kilku odbytych posiedzeniach załatwiano rozmaite sprawy bieżące, jak sprawę stancji, kina, śniadań dla biednych uczniów itp. W miesiącach styczniu do kwietnia wydawano śniadania dla około 60 uczniów pod dozorem ks. pref. Pacierka. Na miesiąc lipiec urządza Koło kolonję wakacyjną w Siedliskach pod Tuchowem, na którą wysyła około 25 najbiedniejszych uczniów miejskich za niską opłatą po 1 zł. dziennie od głowy. — Dnia 1 czerwca odbyto wiec rodzicielski, na którym po omówieniu spraw aktualnych wybrano nowy Zarząd w osobach: starosta J. Marossanyi prezes, prok. Potępa wiceprezes, inż. Fleischer sekretarz, prof. Arvayowa zast. sekr., p. Kwoczyński skarbnik, p. Mołoniowa zast. skarb.

Sprawozdanie kasowe za rok ubiegły przedstawia się następująco: dochody wynosiły 4326.45 zł. i 49.85 dol. am., wydatki 4013.60 zł. — Pozostałość 49.85 dol. am. i 312.85 zł.

W tym roku otrzymało Koło subwencje z Komunalnej Kasy Oszczędności 200 zł., z Tymcz. Wydziału Pow. 200 zł.

Wszystkim Ofiarodawcom wymienionym i niewymienionym składa Zarząd Koła najserdeczniejsze podziękowanie imieniem ubogiej młodzieży.

Inż. Fleischer, sekretarz.

Juliusz Marossanyi, prezes.

VII. Statystyka uczniów z końcem roku szkolnego 1929/30.

Wynik klasyfikacji za rok szkolny 1928/29.	W klasie																Razem
	I		II		III		IV		V		VI		VII		VIII		
	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	
Do klasy następnej było:																	
Chlubnie uzdolnionych	5	3	2	—	2	1	—	6	2	6	6	1	11	1	3	8	57
Uzdolnionych	25	25	22	22	27	26	24	25	37	26	15	20	17	24	22	22	369
Nieuzdolnionych	8	5	4	—	4	2	2	2	1	2	—	—	—	2	—	—	32
Razem	38	33	28	22	33	29	26	31	35	34	21	21	27	27	25	30	458
2. Liczba uczniów.																	
Na początku roku 1929/30	46	45	35	27	24	22	33	30	29	27	32	32	22	22	28	27	480
Przybyło w ciągu roku		1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	—	—	8
Razem	46	46	34	29	24	22	33	30	29	27	33	32	24	24	28	27	488
W tem było:																	
Z zakładów obcych a) promow.	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	3	2	—	—	7
b) repetent.	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Z tutejszego zakładu a) z kl. niż.	—	—	28	19	24	19	30	27	21	25	31	32	20	21	28	27	335
b) repetent.	5	2	2	2	—	2	3	2	2	2	2	—	1	1	—	—	26
Na podstawie egz. wstępnego	41	39	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	81
Wystąpiło w ciągu roku szkol.	6	5	4	4	—	—	—	6	2	—	3	—	—	—	—	—	30
Razem	40	41	30	25	24	22	33	24	27	27	30	32	24	24	28	27	488
3. Religja.																	
a) rzymsko katolicka	4	36	25	22	22	19	24	21	20	22	25	24	18	17	22	19	340
b) mojżeszowa	36	5	5	3	2	3	9	3	7	5	5	8	6	7	6	8	118
Razem	40	41	30	25	24	22	33	24	27	27	30	32	24	24	28	27	458

	W klasie																Razem
	I		II		III		IV		V		VI		VII		VIII		
	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	
Narodowość :																	
a) polska	40	41	30	25	24	24	33	24	27	27	30	32	24	24	28	27	458
5. Miejsce zamieszk. rodziców:																	
a) w siedzibie zakładu	16	25	18	12	13	10	16	10	18	16	16	14	12	10	12	12	230
b) w powiecie	8	9	5	2	3	7	9	6	9	3	7	4	9	2	2	8	94
c) w dalszych okolicach	16	7	7	11	8	5	8	8	27	8	7	14	3	12	14	7	164
Razem .	40	41	30	25	24	22	33	24	54	27	30	32	24	24	28	27	458
6. Wynik klasyfikacji z końcem r. szk. 1929/30.																	
Wynik ogólny:																	
Bardzo dobry	7	7	5	6	3		2	2	4	6	2	5	5	1	12	2	69
Dobry	8	9	9	4	7	7	11	15	8	11	14	13	5	7	12	8	149
Dostateczny	19	19	14	12	10	11	19	4	13	9	13	12	13	16	4	17	205
Przeznaczony do egz. popraw lub uzupełniającego	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Niedostateczny	6	5	2	3	3	4	1	3	2	1	1	2	1	—	—	—	34
Nieklasyfikowany	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Razem .	40	41	30	25	24	22	33	24	27	27	30	32	24	24	28	27	458

7. Zatrudnienie rodziców.

Dzieci :

1. Obywateli ziemskich	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	1	—	—	1	3
2. Włościan	14	6	8	10	5	5	14	8	7	2	9	13	9	11	13	8	142
3. Urzędników i ofic. roln.	—	2	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	4
4. Przemysłowców	—	1	3	—	2	—	1	—	—	—	2	2	—	2	1	—	14
5. Rzemieślników	2	3	—	3	2	2	1	2	—	1	1	3	—	—	—	3	23
6. Urzędników fabr. i handl.	—	—	—	1	—	—	1	—	2	—	—	1	—	3	1	—	9
7. Robotników fabr. i handl.	1	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	3
8. Kupców	2	3	1	3	2	4	4	4	7	5	3	2	8	3	1	5	56
9. Urzędników handl. i bank.	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	—	—	—	1	—	4
10. Urzędników kolej. i poczt.	2	7	4	—	2	—	1	—	3	6	3	3	1	—	2	3	40
11. Służby kolej. i poczt.	2	1	1	9	1	3	2	1	—	—	3	—	—	—	—	—	17
12. Wojskowych	1	2	—	—	2	—	—	1	—	—	2	—	—	—	—	—	8
13. Zawodów wolnych	2	1	2	—	—	1	1	1	1	3	—	—	1	—	2	—	15
14. Profesorów i nauczycieli	3	4	4	2	4	1	4	1	2	6	1	4	—	2	1	2	40
15. Urzędników państwowych	6	4	2	—	3	1	1	1	5	—	3	—	1	—	2	1	30
17. Służby państwowej	—	—	—	—	—	1	2	—	—	1	1	—	—	—	2	—	7
17. Służby komunalnej	2	1	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	2	—	—	7
18. Właścicieli nieruchomości	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—	—	—	3
19. Wyrobników	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
20. Emerytów	2	2	—	2	1	1	—	4	—	—	—	2	—	1	—	4	18
21. Innych zawodów	—	3	5	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	14
22. Zupełne sieroty	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	3
Razem	40	41	39	25	24	22	33	24	27	27	30	32	24	24	28	27	458

VIII. STATYSTYKA EGZAMINU DOJRZAŁOŚCI w roku szkolnym 1929/30 w terminie wiosennym.

ODDZIAŁ A.

Ustny egzamin dojrzałości odbył się w dniach 19—20 maja b. r. pod przewodnictwem Dyrektora zakładu. — Egzamin złożyli:

1. Barnaś Alojzy, ur. 12 grudnia 1911 w Skrzyszowie, rel. rz.-kat.
2. Brudz Józef, ur. 15 lutego 1912 w Weryni, rel. rz.-kat.
3. Dintenfass Michał, ur. 26 kwietnia 1912 w Tarnowie, rel. mojż.
4. Dylski Antoni, ur. 14 kwietnia 1911 w Brodach, rel. rz.-kat.
5. Feldbaum Leon, ur. 29 kwietnia 1912 w Tarnowie, rel. mojż.
6. Gancarczyk Wojciech, ur. 21 marca 1908 w Jadamwoli, r. rz.-kat.
7. Grossbard Jochene Dawid, ur. 21 marca 1910 w Żabnie, rel. mojż.
8. Hulles Henryk, ur. 23 maja 1912 w Tarnowie, rel. mojż.
9. Jasica Stefan, ur. 20 sierpnia 1910 w Sowlicach, rel. rz.-kat.
10. Jawornik Emil, ur. 15 września 1911 w Wojniczu, rel. rz.-kat.
11. Kawula Karol, ur. 7 lutego 1910 w Zbylit. Górze, rel. rz.-kat.
12. Lauterbach Józef, ur. 11 czerwca 1912 w Tarnowie, rel. mojż.
13. Mularczyk Stan., ur. 6 sierpnia 1911 w Witkowicach, rel. rz.-kat.
14. Nowacki Franc. ur. 13 sierpnia 1911 w Wojniczu, rel. rz.-kat.
15. Peborski Józef, ur. 6 kwietnia 1912 w Tuszowie narod., r. rz.-kat.
17. Prysak Jan, ur. 3 lutego 1911 w Sayreville w Am. Płn., r. rz.-kat.
18. Rassak Jan, ur. 16 kwietnia 1911 w Szczurowej, rel. rz.-kat.
19. Relwicz Leon, ur. 14 października 1912 w Krakowie, rel. rz.-kat.
20. Szumiński Karol, ur. 29 paźdz. 1910 w Tarnowie, rel. rz.-kat.
21. Święs Wojciech, ur. 26 marca 1909 w Białej wyżnej, rel. rz.-kat.
22. Urbaniski Marjan, ur. 12 lutego 1911 w Wojniczu, rel. rz.-kat.
23. Wiater Wład., ur. 20 czerwca 1908 w Bystrzycy, rel. rz.-kat.
24. Witek Franciszek, ur. 25 kwietnia 1911 w Malinie, rel. rz.-kat.
52. Wojakiewicz Kazim., ur. 20 lutego 1911 w Czchowie, rel. rz.-kat.
26. Zygmunt Wojciech, ur. 5 marca 1911 w Gaboniu, rel. rz.-kat.

ODDZIAŁ B.

Ustny egzamin dojrzałości odbył się w dniach 21—23 maja b. r. pod przewodnictwem Dyrektora zakładu. — Egzamin złożyli:

1. Bałut Tadeusz, ur. 20 paźdz. 1911 w Monasterzu, rel. rz.-kat.
2. Bartosz Józef. ur. 8 grudnia 1911 w Siemiechowie, rel. rz.-kat.
3. Boruch Władysław, ur. 9 paźdz. 1912 w Rzędzinie, rel. rz.-kat.
4. Freiman Józef, ur. 15 października 1911 w Tarnowie, rel. mojż.
5. Gesing Franc., ur. 18 stycznia 1911 w Schönanger, rel. rz.-kat.
6. Gołas Andrzej, ur. 26 grudnia 1911 w Wałrudzie, rel. rz.-kat.
7. Hochberg Maur., ur. 26 sierp. 1911 w Łekach dolnych, rel. mojż.
8. Hochhäuser Jeruchem, ur. 3 paźdz. 1911 w Tarnowie, rel. mojż.
9. Itzkowitz Pink., ur. 7 sierp. 1907 w Wietrzychowicach, rel. mojż.
11. Jarosz Jan, ur. 21 grudnia 1909 w Mikołajowicach, rel. rz.-kat.

11. Janosz Karol, ur. 29 września 1912 w Janowicach, rel. rz.-kat.
12. Jop Józef, ur. 5 marca 1908 w Szywnoławdzie, rel. rz.-kat.
13. Jortner Edward, ur. 6 sierpnia 1911 w Tarnowie, rel. mojż.
14. Klich Piotr, u. 22 lipca 1909 w Łęgu, rel. rz.-kat.
15. Konieczkowski Izyd., ur. 24 lut. 1909 w Cieżkowicach, rel. rz.-kat.
16. Kopyciński Bronisław, ur. 3 stycznia 1909 w Gawłuszowicach, rel. rz.-kat.
17. Kosecki Jan, ur. 18 czerwca 1911 w Dalastowicach, rel. rz.-kat.
18. Matłaszek Józef, ur. 26 lutego 1911 w Cieżkowicach, rel. rz.-kat.
19. Olszówka Ant., ur. 17 grudnia 1910 w Skrzyszowie, rel. rz.-kat.
20. Pecka Alojzy ur. 10 lipca 1907 w Klikowej, rel. rz.-kat.
21. Perlberg Ignacy. ur. 26 sierpnia 1911 w Tarnowie, rel. mojż.
22. Śmietana Adam, ur. 23 12 1910 w Zgłobicach, rel. rz.-kat.
23. Sommer Mojżesz, ur. 17 paźdz. 1911 w Podgórzu, rel. mojż.
24. Sydor Stanisław, ur. 22 lipca 1912 w Dworach, rel. rz.-kat.
25. Tatarczuch Zbigniew, ur. 11 lutego 1912 w Żabnie, rel. rz.-kat.
26. Wałaszek Wacław, ur. 24 lutego 1910 w Drchobyczu, rel. rz.-kat.

TEMATY PIŚMIENNE DO EGZAMINU DOJRZAŁOŚCI W TERMINIE WIOSENNYM 1929/30.

Egzamin odbył się w czasie od 5 do 12 maja b. r.

ODDZIAŁ A.

Język polski wybrało uczniów 10. Tematy do wyboru:

- 1) Jan z Czarnolasu. (Przemówienie).
- 2) Przyszły zawód jako teren pracy dla Państwa.
- 3) Człowiek w walce z przyrodą — jej niewolnik, jej zwycięzca.

Historję wybrało uczniów 18. Tematy do wyboru:

- 1) Gospodarcze i polityczne znaczenie Polskiej Wystawy Krajowej w Poznaniu.
- 2) Bolesław Chrobry i Kazimierz Wielki jako twórcy mocarstwowej Polski.
- 3) Wykazać doniosłość położenia geograficznego w dziejach Polski.

Język łaciński wybrało uczniów 8. Temat: Sprawozdanie posła w Kartaginie po bitwie pod Kannami.

Język grecki wybrało uczniów 23. Temat: Wynalezienie i wartość pisma.

Matematykę wybrało uczniów 14. Tematy:

- 1) W czasie konkursów hippicznych rozdzielono pewną ilość nagród w sumie 3630 zł. Pierwsza nagroda wynosiła 2430 zł., każda następna była pewną tą samą częścią poprzedzającej, a ostatnia wynosiła 30 zł. — Ile było nagród i jakiej wielkości?

2) W odległości 19.3 m od pionowego przekroju osiowego wieży stoi widz i widzi osadzoną na jej szczycie kulę pod kątem wznie-sienia $63^{\circ} 20'$. Ile wynosi powierzchnia tej kuli, jeżeli kąt widzenia wynosi $2^{\circ} 30'$.

ODDZIAŁ B.

Język polski wybrało uczniów 11. Tematy jak w oddziale A.

Historję wybrało uczniów 16. Tematy jak w oddziale A.

Język łaciński wybrało uczniów 24. Temat jak w oddziale A.

Język grecki wybrało uczniów 3. Temat jak w oddziale A.

Matematykę wybrało uczniów 13. Tematy:

1) Tytułem odszkodowania za zniszczone ławki poleciła Dy-rekcja złożyć gminie klasowej pewną kwotę. Zarząd gminy uwolnił 5 uczniów najbiedniejszych od tego podatku i okazało się, że gdyby każdy z płacących złożył o 20 gr. więcej niż wypadało, gdyby wszyscy uczniowie płacili, kwota zebrana byłaby o 1 zł. większą od żądanej; gdyby zaś składali o 10 gr. więcej, brakowałoby do żądanej kwoty 2 zł.—Ilu uczniów w klasie i jaką kwotę mieli złożyć?

2) Naczynie walcowe do mierzenia ilości opadów atmosferycz-nych ma średnicę 32 cm. Podczas deszczu przybyło 1.38 kg. wody. Ile hektolitrów wody spadło na przestrzeni 1 km^2 ?

IX. WYKAZ UCZNIÓW W ROKU SZKOLNYM 1929/30.

Pod A) wymienieni uczniowie, którzy otrzymali promocję do klasy wyższej (z wynikiem bardzo dobrym tłustym drukiem).

Pod B) uczniowie, którzy wystąpili w ciągu roku sprawozdawczego.

Pod C) nieuczestniczący.

KLASA Ia.

A
Altstadt Leon
Czarkowski Tadeusz
Deszcz Jan
Doktór Antoni
Fleischer Salomon
Hofer Lezer
Jagiello Józef
Jasiak Stanisław
Jawornik Karol
Juza Justyn
Kapturkiewicz Józef
Kościeln Władysław
Kozdrój Józef
Kuta Tadeusz
Kuźma Mieczysław
Leśniak Jerzy

Łachecki Franciszek
Małecki Józef
Michalek Marjan
Mitera Ludwik
Mucha Adolf
Nogański Roman
Okoński Wojciech
Sajdak Zdzisław
Schiff Samuel
Sękowski Stanisław
Suchar Stefan
Suda Kazimierz
Szegiet Zygmun
Urbański Konstanty
Urbański Władysław
Wolański Edmund

Wróblewski Tadeusz
Ziobroń Józef

B

Kloryga Roman (17/2)
Penkala Tadeusz (1/9)
Sępek Franc. (11/4)
Starzyk Wład. (1/5)
Steiner Jakób (1/5)
Stepek Stefan (15/10)

C

Bohacz Tadeusz
Gerc Jerzy
Klek Jan
Świątek Jan
Wilczyński Czesław
Zając Stanisław

KLASA Ib.

A
Bartfeld Izidor
Chłopek Ludwik
Döllinger Zbigniew
Dymon Stanisław
Gargaś Stefan
Halagarda Mieczysław
Himmelfarb Jakób
Immerdauer Edward
Jabczuga Jerzy
Kamiński Mikołaj
Kawa Jan
Kazek Jan
Kielbasa Tadeusz
Korol Jerzy
Korol Zdzisław
Korzeniowski Zbigniew

Kud Stanisław
Mezyk Józef
Mołoń Zygmun
Podolański Józef
Preisner Jerzy
Rieger Moses
Rodziński Leszek
Rosenberg Stanisław
Sawicki Leon
Schab Władysław
Skaza Tadeusz
Storch Werner
Swarowski Zbigniew
Tarsia Aleksander
Wenda Piotr
Wolnik Stefan

Zając Marjan
Zapała Antoni
Ziska Jerzy

B

Grabczyński Tad. (8/2)
Lechowicz Stan. (24/3)
Lis Jan (12/5)
Mandziara Stan. (12/5)
Zając Bron. (egz. uzup.)
Zieliński Franc. (30/11)

C

Bień Zygmun
Błaszkievicz Jerzy
Piszczkiewicz Edward
Pleban Edward
Wytrwał Zdzisław

KLASA IIa.

A

Bleniasz Ludwik
Chodaczek Tadeusz
 Daar Hirsch
 Dąbrowski Henryk
 Florek Jan
 Fraczek Władysław
 Frysztak Stanisław
Fuchs Arnold
 Grzyb Józef
 Kania Wojciech
 Kisielewski Kazimierz

Krawczyk Edward
 Ledirelewski Adam
Manaczyński Zbigniew
 Maślanka Bronisław
 Mirochna Tadeusz
 Muszyński Tadeusz
 Mysza Jan
 Rapacz Zbigniew
 Schützer Eryk
Sęk Jan
 Skorupa Feliks
 Słupek Tadeusz

Steinder Stanisław
Szancer Artur
 Wojnarski Stanisław
 Wzorek Stanisław

B

Balut And. (egz. uzup.)
 Gębala Henryk (14/4)
 Grochola Fryd. (24/2)
 Janiszewski Józef (18/11)

C

Schützer Stefan
 Wdowiak Władysław

KLASA IIb.

A

Adamus Bronisław
 Alban Mendel
Franczak Aleksander
 Głuszak Józef
 Gorzejowski Jerzy
 Herzog Henryk
 Kocoł Marjan
 Kuk Leonard
Kura Stefan
 Mara Leon

Masło Ludwik
Modelski Stanisław
 Niedojadło Tadeusz
Pocieć Władysław
Potempa Władysław
 Seiden Jakób
 Solak Leon
 Stefański Stanisław
 Tryczyński Zdzisław
 Wielgus Kazimierz
 Witkowski Edward

Wróblewski Jan

B

Dylski Julian (19/12)
 Hołowczak Piotr (26/3)
 Raczkowski Zdz. (26/3)
 Rogóż Marjan (30/1)

C

Bartosz Ludwik
 Marcinek Włodzimierz
 Suda Stanisław

KLASA IIIa.

A

Bernknopf Henryk
 Białota Leopold
 Bodzek Kazimierz
 Hudyka Stanisław
 Janiszewski Marjan
 Kanarek Benjamin
 Kogut Stanisław
 Łabędź Bolesław

Moskal Jan
 Mostek Józef
Orzech Jan
Potępa Jerzy
 Stanek Henryk
 Starzyk Tadeusz
Stolarz Zygmunt
 Szadziński Fryderyk
 Szadziński Tadeusz

Tracz Władysław
 Witek Ludwik
 Wzorek Adam
 Zagaja Józef

C

Cuda Tadeusz
 Kaczorowski Zdzisław
 Mucha Stanisław

KLASA IIIb.

A

Borowiec Marjan
 Deruś Karol
 Dudar Włodzimierz
 Dyszkant Ignacy
 Kajmowicz Jan
 Klimek Stanisław
 Kostmann Benno

Kuczek Franciszek
 Madej Władysław
 Mężyk Julian
 Pocięć Jan
 Romanów Bogdan
 Schinagel Artur
 Sobol Marjan
 Stolarz Karol

Sypek Stanisław
 Witek Stanisław
 Zborowski Mieczysław

C

Fałatowicz Jerzy
 Jakubiec Antoni
 Pomeranz Henryk
 Stadnicki Zbigniew

KLASA IVa.

A
 Babiarz Henryk
 Bania Józef
 Bronstein Chaim
 Daniel Ludwik
 Eder Mendel
 Fela Jan
 Fuchs Otto
 Furmański Ignacy
 Fürst Oskar
 Gofron Andrzej
 Grzywacz Bolesław

Hausser Edward
 Jeż Józef
 Kawa Stanisław
 Kawalec Tadeusz
 Kobos Stanisław
 Kochanek Bronisław
 Koneczny Marjan
 Krieger Maksymilian
 Krzyszał Adam
 Mamulski Antoni
Mularczyk Józef
 Paluch Leon

Pyrek Władysław
 Rodak Józef
Skorupka Marjan
 Smoleń Kazimierz
 Sommer Baruch
 Spieler Salomon
 Witek Adam
 Żelechowski Jan
 Żoładz Zeno

C

Matraj Jan

KLASA IVb.

A
 Ciurlik Józef
 Grabkowiec Józef
 Korecki Stanisław
 Leń Stefan
 Ludwa Leon
 Masłowski Józef
 Miętus Edward
 Oskarbski Franciszek
 Papier Karol
Rosenberg Jan

Stanek Marjan
 Starościak Marjan
 Stec Adam
 Steno Tadeusz
 Stróż Stanisław
 Szmid Kazimierz
Tuma Zdzisław
 Wójtowicz Stefan
 Wolf Semi
 Zając Kazimierz
 Żytariuk Władysław

B

Cierpich Miecz. (29/4)
 Grądziel Stan. (30/9)
 Pasierb Franc. (4/12)
 Rogoziński Józef (20/11)
 Rzepecki Tad. (23/9)
 Tyrka Ignacy ((18/2)

C

Czermak Jan
 Kozik Edward
 Kuc Władysław

KLASA Va.

A
 Bernas Jan
Białek Józef
Deszcz Władysław
 Dobrowolski Wilhelm
 Dobrzański Władysław
 Förster Henryk
 Fürst Hersch
 Gniewek Eugeniusz
 Ignas Franciszek
 Jurek Julian

Korzeniowski Jan
 Kozdroń Czesław
 Laub Henryk
 Mann Maurycy
 Paździora Michał
 Saletnik Józef
 Schmidt Henryk
Schneider Dawid
 Schweichler Tadeusz
 Solakiewicz Zdzisław
 Świerczek Alfred

Tarka Zygmunt
 Warzała Jan
 Zaprzal Kazimierz
 Zaucha Józef

B

Obrzut Stanisław (12/3)
 Wałęga Miecz. (13/2)

C

Neumann Józef
 Wenda Stanisław

KLASA Vb.

A
 Arvay Stefan
 Bartosik Stanisław
 Flackiewicz Antoni
 Fleischer Leib
Gładyszowski Zdzisław
 Gniłka Zbigniew
 Colonka Bolesław
 Colonka Jerzy
Kantor Tadeusz

Keller Menasche
 Kurasadowicz Tadeusz
Kwoczyński Jan
 Lech Tadeusz
 Marmor Pinkas
 Ozimek Andrzej
 Pasieka Stanisław
 Raczkowski Mieczysław
Rokita Tadeusz
 Rusiecki Stefan

Schabowski Kazimierz
 Seiden Samuel
 Sieniawski Stanisław
Silbiger Stefan
 Urbanik Mieczysław
Wojtaszek Zdzisław
 Woliński Henryk

C

Zając Józef

KLASA VIa.

A

Bleichfeld Maksymiljan

Bogusz Józef

Doležel Fabjan

Goryca Józef

Kalita Edward

Kawalec Marian

Kimel Henryk

Kornaus Bolesław

Krupa Mieczysław

Laufer Bernard

Marossanyi Jan

Mężyk Bolesław

Mieczko Władysław

Muszyński Zdzisław

Oleś Józef

Piątek Wincenty

Pomeranz Oswald

Puchała Stanisław

Rollak Wiesław

Rusin Alojzy

Sadło Michał

Sak Edward

Seruś Stefan

Siudut Eugenjusz

Skowyrą Józef

Sulkowski Stanisław

Syrek Julian

Westreich Jakób

Wierzgacz Roman

B

Döllinger Wład. (4/3)

Grossbard Józef (23/11)

Łaś Wojciech (31/1)

C

Sitko Stanisław

KLASA VIb.

A

Bernacki Mieczysław

Burzyński Adolf

Chwała Paweł

Dobrzański Zdzisław

Dworak Stanisław

Florek Henryk

Furgał Antoni

Gelb Szymon

Gelbwachs Baruch

Grobelny Władysław

Janczy Jan

Janik Julian

Kahl Eugenjusz

Kawula Kazimierz

Kopytko Stanisław

Kuc Edward

Malec Mieczysław

Miętus Stanisław

Ornstein Abraham

Osetek Tadeusz

Padło Stefan

Pączek Jan

Skorupa Adam

Skrabacz Marian

Ślęzak Jan

Świątek Kazimierz

Thaler Herman

Wachtel Saul

Wajzman Chaim

Zawada Stanisław

C

Propper Juda

Weiss Chaim

KLASA VIIa.

A

Bednarski Klemens

Bielatowicz Jan

Gonciarczyk Wincenty

Grendys Michał

Issler Ansel

Jarosz Kazimierz

Keil Henryk

Kimel Bernard

Kozioł Stanisław

Łobaj Jan

Mester Teodor

Michnik Stefan

Obłak Jan

Pastuszyn Izidor

Płonka Alfred

Podgórski Franciszek

Salpeter Eljasz

Sojka Wojciech

Szczeklik Eugenjusz

Weiss Juda

C

Haber Mendel

KLASA VIIb.

A

Balasa Stanisław

Bohonowicz Stanisław

Bujak Stefan

Cholewa Stanisław

Czerepak Justyn

Grzybek Władysław

Issler Ansel

Kądziera Michał

Keil Abraham

Marzec Stefan

Matras Adolf

Mikosz Adam

Parlak Stanisław

Renner Abraham

Rubin Stanisław

Skwarczek Franciszek

Spira Samuel

Szpara Kazimierz

Śliwa Stanisław

Tracz Kazimierz

Tracz Tadeusz

Tropp Józef

Wurzel Abraham

Żmuda Kazimierz

KLASA VIIIa.

A

Barnaś Alojzy
 Brudz Józef
 Dintenfass Michał
 Dylski Antoni
 Feldbaum Leon
 Gancarczyk Wojciech
 Grossbard Jochene
 Hulles Henryk
 Jasica Stefan

Jawornik Emil
 Karaś Władysław
 Kawula Karol
 Lauterbach Józef
 Mularczyk Stanisław
 Nowacki Franciszek
 Nüssenfeld Karol
 Poborski Józef
 Podolski Kazimierz
 Prysak Jan

Rassak Jan
 Relwicz Leon
 Szumiński Karol
 Święs Wojciech
 Urbański Marjan
 Wiater Władysław
 Witek Franciszek
 Wojakiewicz Kazimierz
 Zygmunt Wojciech

KLASA VIIIb.

A

Eałat Taedusz
 Bartosz Józef
 Boruch Władysław
 Freiman Józef
 Gesing Franciszek
 Gołas Andrzej
 Hochberg Maurycy
 Hochhäuser Jeruchem

Iitzkowitz Pinkas
 Jarosz Jan
 Jarosz Karol
 Jop Józef
 Jortner Edward
 Klich Piotr
 Konieczkowski Izidor
 Kopyciński Bronisław
 Korecki Jan
 Matłaszek Józef

Olszówka Antoni
 Pecka Alojzy
 Perlberg Ignacy
 Prowizor Leibisz
 Sommer Mojżesz
 Sydor Stanisław
 Śmietana Adam
 Tatarczuch Zbigniew
 Wałaszek Wacław

Rudolf Schantroch

em. długoletni profesor tut. zakładu,

zmarł w czasie feryj letnich 1929 w Tarnowie. W pogrzebie wzięli udział obecni w Tarnowie nauczyciele i uczniowie.

Cześć Jego pamięci!

X. KRONIKA ZAKŁADU.

Rok szkolny rozpoczął się dnia 3 września 1929 uroczystem nabożeństwem, a normalna nauka dnia 4 września.

Dnia 8 września odprawione zostało nabożeństwo żałobne za spokój duszy śp. Rudolfa Schantrocha, em. długoletniego profesora tut. zakładu, który zmarł w czasie feryj letnich.

W dniach 15—20 września wyjechało 23 uczniów zakładu na Powszechną Wystawę Krajową do Poznania; wycieczce towarzyszyli dyr. zakładu, prof. Gorzejowski i Pec.

W dniach 19 i 20 września przystąpiła młodzież całego zakładu do spowiedzi i Komunii świętej.

Dnia 11 października obchodził zakład 150-ą rocznicę śmierci Kazimierza Pułaskiego. W dniu tym odbyło się uroczyste nabożeństwo, poczem młodzież wysłuchała odczytów o życiu i czynach tego Bohatera Narodowego.

W dniach od 13—18 października zwizytował zakład WP. Wizytator KOSK. Władysław Wierzbicki i przysłuchiwał się lekcjom wszystkich przedmiotów u wszystkich nauczycieli zakładu.

Dnia 31 października, jako w „Dzień Oszczędności“, wysłuchała młodzież odczytów o oszczędności, wygłoszonych przez prof. Scholewskiego i Szymańskiego.

Dnia 8 listopada odbyło się nabożeństwo żałobne za wszystkich zmarłych profesorów i uczniów zakładu.

Dzień 11 listopada, jako rocznica odzyskania Niepodległości, święciła młodzież po wysłuchaniu Mszy św. porankiem, urządzonym przez Czytelnię uczniów, a wykonanym przez samych uczniów. Na program złożyło się przemówienie, produkcje chóru gimnazjalnego i orkiestry smyczkowej i dętej, deklamacje okolicznościowe.

Dnia 13 listopada, jako w dzień Patrona zakładu, św. Stanisława Kostki, przystąpiła młodzież dobrowolnie do spowiedzi i Komunii św. i wzięła udział w uroczystem nabożeństwie w katedrze, tudzież wysłuchała okolicznościowego kazania.

Dnia 8 grudnia urządził zakład poranek ku czci „Młodej Polski“ w sali kina „Marzenie“. Program poranku wykonali sami uczniowie, a złożyły się nań przemówienie prof. Indyka o pisarzach doby ostatniej, deklamacje utworów poetycznych, kwartet smyczkowy i produkcje chóru mieszanego pod batutą prof. Tukacza. Całość wywarła bardzo dobre wrażenie na słuchaczach i spotkała się z powszechnym uznaniem.

Od 22 grudnia do 2 stycznia włącznie trwały ferje świąt Bożego Narodzenia.

Od 10 stycznia rozpoczęto w zakładzie akcję dożywiania biednej młodzieży, której koszta pokryte zostały subwencjami Kasy

Dnia 19 stycznia przejeżdżał z Mościc do katedry na nabożeństwo niedzielne Pan Prezydent Rzpltej. Młodzież szkolna utworzyła szpaler wzdłuż ulic, które przejeżdżał Dostojny Gość.

Półrocze I. zakończyło się nabożeństwem i rozdaniem świadectw dnia 30 stycznia, poczem trwały do dnia 5 lutego t. zw. małe ferje.

Dnia 8 marca odbyła się loteria fantowa dla uczniów zakładu na dochód wyżej wspomnianej akcji dożywiania. Fanty składali uczniowie sami, nadto 10 paczek drobnych darów amerykańskich otrzymało tut. Koło Młodzieży Pol. Czerwonego Krzyża. Loterja przyniosła około 150 zł. dochodu. Wszystkim Ofiarodawcom składa Dyrekcja imieniem własnem i ubogiej młodzieży serdeczne podziękowanie.

W dzień imienin Marszałka J. Piłsudskiego 19 marca odbył się w zakładzie po nabożeństwie poranek ku czci Marszałka. Przemówienie wygłosił prof. Gieron, dalszy program wypełniły deklamacje, produkcje chóru i orkiestry gimnazjalnej.

Dnia 6 kwietnia uządział zakład pod protektoratem Reprezentacji miasta uroczysty obchód 400-ej rocznicy urodzin Wielkiego Poety, Jana Kochanowskiego. Wspólnie z uczenicami tut. pryw. śred. Szkoły Zawodowej żeń. im. M. Konopnickiej przygotowano w całości „Odprawę posłów greckich“, którą odegrano na poranku dla młodzieży i wieczorze dla publiczności w sali Sokoła. Kostjumy wykonały uczennice pod kierunkiem naucz. Szkoły, p. Stefanji Pałkówny, a dekoracje wymałowwał b. uczeń tut. zakładu, obecnie słuchacz IV roku Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie, p. Alojzy Majcher. Całością i reżyserją kierował prof. Jarosz przy pomocy prof. Gorzejowskiego i Peca. Ponadto na program poranku i wieczoru złożyły się: przemówienie prof. Peca, okolicznościowa deklamacja „Hołd Kochanowskiemu“ (ucz. Rubin z kl. VIIb), odśpiewanie kantaty i 2 psalmów Gomułki do słów Kochanowskiego przez chór mieszany pod batutą prof. Tukacza, wreszcie produkcje kwartetu smyczkowego. Inicjatywa urządzenia pierwszego w Polsce obchodu nieomal w sam dzień przypadającej rocznicy spotkała się z ogólnem uznaniem u sfer tutejszych. Na tem miejscu wyraża Dyrekcja serdeczne podziękowanie za trudy przy urządzeniu całości w pierwszym rzędzie prof. Jaroszowi i p. Pałkównie i wszystkim, którzy przyczynili się do uświetnienia uroczystości.

W dniach 12—15 kwietnia odbyły się rekolekcje dla uczniów wyznania rzymsko-katolickiego, o czem wspomina sprawozdanie katechety zakładu.

Od 16—28 kwietnia trwały ferje świąt wielkanocnych.

Dzień 3 Maja obchodziła młodzież wszystkich zakładów średnich uroczystymi nabożeństwami, poczem odbył się wspólny poranek w sali Sokoła. Młodzież tut. zakładu brała udział w chórze miew-

Posel Parysów przedstawia Helenie przebieg posiedzenia Senatu.
(Odprawa posłów greckich).

Oszczędności i Tymcz. Wydziału Samorządowego, tudzież kasy Koła Rodzicielskiego. Korzystało z tej akcji około 60 uczniów przez czas od 10 stycznia do połowy kwietnia. dzyszkolnym, który odśpiewał okolicznościowe pieśni pod batutą prof. Tukacza.

Dnia 25 maja pożegnał zakład swoich abiturjentów. Imieniem zakładu pożegnał odchodzących Dyrektor, imieniem uczących prof. Pec, imieniem kolegów młodszych uczeń Tracz Kazimierz (kl. VIIb), imieniem Koła Rodzicielskiego prezes WP. Starosta Marossanyi. Odpowiedział w imieniu odchodzących abiturjentów Dyrekcji, Gronu Nauczycielskiemu i Rodzicom tudzież kolegom Klich z kl. VIIIb, dziękując wszystkim za trudy, jakich nie szczędzili w czasie ich pobytu w szkole średniej.

Dzień 5 czerwca był przeznaczony na wycieczki, które urządziły wszystkie klasy ze swoimi opiekunami, o czym wspomina sprawozdanie z wycieczek.

Dzień 14 czerwca był poświęcony zawodom sportowym i był wolny od nauki.

Dnia 17 i 18 czerwca przystąpiła młodzież do spowiedzi i Komunii świętej.

Dnia 20 czerwca odbywały się egzaminy wstępne do klas II do VIII, a dnia 26 czerwca egzaminy wstępne do klasy I.

Uroczystem nabożeństwem i rozdaniem świadectw dnia 28 czerwca zakończył się rok szkolny.

XI. INFORMACJE NA ROK SZKOLNY 1930/31.

Wpisy uczniów na rok szkolny 1930/31 odbędą się przed wakacjami, zaraz po rozdaniu świadectw.

Po wakacjach mogą się odbyć egzaminy wstępne tylko w wyjątkowych wypadkach, np. skutkiem urzędownie stwierdzonej choroby. Również i wpisy odbędą się tylko przed wakacjami. Uczniowie z innych zakładów mają przedłożyć metrykę i świadectwo z klauzulą odejścia. Uczniowie z innych typów szkół średnich mają zdawać egzamin uzupełniający z różnicy programów.

Egzaminy uzupełniające z powodu choroby i dodatkowe wstępne odbędą się 1 września.

Rok szkolny 1930/31 rozpocznie się dnia 2 września nabożeństwem o godzinie 8 rano.

Wiek uczniów: Do kl. I będą przyjmowani uczniowie, którzy kończą 10 lat w b. r. kalendarzowym, a nie przekroczyli 14 roku; w wyjątkowych wypadkach także uczniowie starsi, za pozwoleniem Kuratorium.

Nadzór domowy: Uczniom wolno tylko mieszkać na stacjach, które otrzymają pozwolenie Dyrekcji. Rodzice lub nadzór domowy winni na konferencjach wywiadowczych stale informować się o postępach i zachowaniu się uczniów.

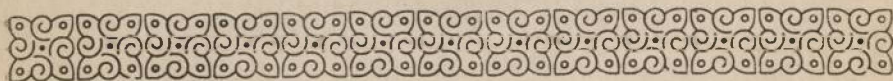
Uczniowie, chcący dojeżdżać, muszą się wykazać dobrym postępem, świadectwem ubóstwa i świadectwem lekarskiem.

W Tarnowie, w czerwcu 1930.

Dyrekcja.

JK-966

DP 38/6 5, —

1000080/01

Miejska Biblioteka Publiczna
w Tarnowie

CWoTiR

0230-000966-00